

Univerzita Palackého

Filozofická fakulta

Katedra historie

**Wagner Josef a spol., Olomouc
(1912) 1922 – 1949 (1960)**

Inventární studie

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Karel Chobot

Autor práce:

Martina Malinská

Olomouc

2013

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem pracovala výhradně s literaturou uvedenou v připojeném seznamu.

V Olomouci dne 29. července 2013

Podpis:

Poděkování:

Za pomoc při práci na mé bakalářské práci bych chtěla poděkovat PhDr. Karlu Chobotovi a Mgr. Mileně Kallerové. Díky nim jsem mohla svou práci úspěšně zpracovat.

Obsah

Úvod k bakalářské diplomové práci.....	5
Obsah pomůcky.....	8
I. Vývoj původce archivního fondu.....	9
Vývoj firmy Wagner.....	13
Josef Wagner.....	18
Výrobky pozdějšího národního podniku TOS Olomouc.....	23
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	28
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	29
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	33
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení pomůcky.....	34
Použité prameny a literatura.....	35
Inventární seznam.....	37
Rejstřík jmenný.....	57
Rejstřík místní.....	58
Rejstřík objektů.....	61
Rejstřík věcný.....	63
Přílohy.....	67
Tiráž.....	76
Resumé.....	77
Závěr.....	78

Úvod k bakalářské diplomové práci

Jako studentka oboru archivnictví na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci představuji svou bakalářskou práci v podobě inventáře k dříve nezpracovanému archivnímu fondu Wagner Josef a spol., Olomouc, který je uložen v olomoucké pobočce Zemského archivu Opava. Sama jsem si chtěla vyzkoušet vyhotovení archivní pomůcky, kterou jsem do té doby znala pouze z teoretické stránky ze seminářů archivnictví.

Pro vyhotovení inventáře jsem použila prameny a literaturu, na jejichž základě jsem pracovala. V pobočce jsem čerpala z firemních spisů podniku Wagner Josef a spol., Olomouc, které jsou uloženy v archivním fondu Krajského soudu Olomouc. Dále pak ze *Vzpomínek na vznik a trvání elektrotechnických závodů fy Wagner v Olomouci a Postřelmově z r. 1960*, jejímž autorem byl samotný majitel firmy Josef Wagner.

Místopisné informace jsem čerpala v první řadě z Historického místopisu politického okresu Olomouc – Město 1848–1960 z roku 1972 od Miloše Trapla. Dále jsem čerpala z úvodu k inventářům, vypůjčených v Zemském archivu Opava, pobočka Olomouc. Těmito inventáři jsou: Inventář archivu města Olomouce, registratura (1861) 1920–1940 (1951), který zhotovil Dr. Miloslav Čermák roku 1975 v Olomouci, inventář Jednotný národní výbor Olomouc (1930) 1949–1954 (1970), který zpracovala v roce 1976 Marie Miklošová, Inventář Ústřední Národní výbor v Olomouci (1870) 1945–1949 (1953), který zhotovil roku 1979 již zmiňovaný Dr. Miloslav Čermák rovněž v Olomouci a Inventář archivu města Olomouce, registratura (1865) 1941–1945 (1948), který zpracoval v roce 1985 Josef Prucek rovněž v Olomouci.

Pro samotné uspořádání fondu jsem poté hledala inspiraci v příspěvku uvedeném v archivním periodiku Archivní časopis č. 46 (1996) od Kateřiny Smutné K využití umělých schémat pro zpracování archivních fondů z podnikových archivů, či ve Zvláštní příloze Sborníku archivních prací č. 10 (1960). Díky odborným publikacím týkajících se technické literatury a výrobního programu firmy Wagner Josef a spol. Olomouc, zejména z obrazových příloh, jsem se dozvěděla o výrobcích nejen, jak vypadají, ale i na jakém způsobu pracují a k čemu se používají. Z knih, ze kterých jsem čerpala, uvedu Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc (1972) od Antonína Pazdery, CNC obráběcí stroje (2010) Jiřího Marka a Oldřicha Učně, dále pak Frézy a frézky (1950) Jana Dejmků. Veškeré bibliografické údaje k pramenům a literatuře uvádím v seznamu na konci úvodu inventáře. Věřím, že již v tuto

chvíli zpracovaný archivní soubor archivního fondu a k němu vyhotovený inventář přispěje k dalšímu bádání historiků, kterým se takto otvírá možnost nahlédnutí do archivních pramenů. Podle mého názoru by si měl každý student archivnictví tuto dovednost vyzkoušet v praxi.

Inventáře a katalogy Zemského archivu v Opavě, pobočka Olomouc

Číslo listu NAD: 638

Číslo pomůcky:

Wagner Josef a spol., Olomouc (1912) 1922 – 1949 (1960)

Inventář

Zpracovala:
Martina Malinská

Olomouc 2013

Obsah pomůcky

I.	Vývoj původce archivního fondu.....	9
II.	Vývoj a dějiny archivního fondu.....	28
III.	Archivní charakteristika archivního fondu.....	29
IV.	Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	33
V.	Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení pomůcky.....	34
	Použité prameny a literatura.....	35
	Literatura:.....	35
	Prameny:.....	36
	Inventární seznam	
I.	Úřední knihy.....	37
	1) Kniha modelů.....	37
	2) Kniha výkresů.....	37
II.	Spisy.....	37
	1) Vedení.....	37
	2) Majetek.....	39
	3) Zaměstnanci.....	40
	4) Výroba.....	42
	5) Obchod.....	43
III.	Účetní materiál.....	46
	1) Účetní knihy.....	46
	2) Účetní spisy.....	46
IV.	Mapy a plány.....	47
	1) Mapy.....	47
	2) Technické výkresy.....	48
V.	Jiné.....	56
VI.	Dokumenty majitele	56
	Rejstřík jmenný.....	57
	Rejstřík místní.....	58
	Rejstřík objektů.....	61
	Rejstřík věcný.....	63
	Přílohy.....	67
	Tiráž.....	76

I. Vývoj původce archivního fondu

Olomouc leží přibližně ve středu dřívější země Moravskoslezské, jako statutární město s vlastní politickou správou byla až do roku 1949 součástí soudního okresu Olomouc.¹ Patří mezi nejstarobylější města a je druhou nejrozsáhlejší památkovou rezervací v České republice. Ve středověku a raném novověku byla hlavním centrem Moravy. Katastrofální následky třicetileté války a následující přeměna na vojenskou pevnost a posádkové město však natrvalo zastavily její rozvoj, takže musela ustoupit rychleji se rozvíjejícímu Brnu.² V letech 1920 až 1940 se stala přirozeným správním, průmyslovým, zemědělským i kulturním centrem střední Evropy. Bylo zde sídlo okresního úřadu (bývalé okresní politické správy), krajského soudu a okresního soudu s funkcionáři státního zastupitelství, notářské komory, policejní komisařství (okresní četnické velitelství), vojenské posádky, berní správy, obchodní a živnostenské komory a dalších významných institucí.³

Z hospodářského hlediska byla Olomouc vždy významným živnostenským, obchodním a dopravním centrem. Průmysl se zde začal rozvíjet až po zrušení pevnosti a po zbourání hradeb v roce 1876 a soustřeďoval se především na předměstích a v okolních obcích. V sociální skladbě převládali pracovníci v živnostech, obchodu a veřejných službách. Počet obyvatel zaměstnaných v průmyslu vzrostl po připojení některých průmyslových obcí z těsného okolí u Olomouce a rozvojem průmyslových závodů. Po pivovaru, mlýnech, pekárnách a tiskárně se postupně rozvinul kovoprůmysl (slévárenství a strojírenství) a potravinářský průmysl. Vznikly zde i dřevozpracující závody a průmysl stavebních hmot. Skladba průmyslu byla ovlivňována i zemědělstvím a jeho odběratelskými a dodavatelskými vztahy. Po roce 1900 byly založeny například železárny v Hejčíně a v Hodolanech.

Hlavně Hodolany se tak staly průmyslovou čtvrtí města, kde docházelo k budování nových továrních objektů nejen kovoprůmyslu, ale i potravinářského průmyslu. Počet podniků v době předmnichovské republiky sice neustále rostl, ale přesto nebyl v Olomouci ani v té době vybudován žádný jiný podnik takové velikosti, který by svým rozhodujícím způsobem ovlivnil charakter ekonomiky.⁴ Největší olomoucký podnik, Moravské ocelárny v Řepčíně, odolával hospodářské krizi, a také žádný z jiných dřívějších podniků nezaznamenal podstatnější rozvoj.

¹ Historický místopis politického okresu Olomouc – Město, 1848 – 1960, Olomouc 1972, s. 8.

² Olomouc, průvodce městem a okolím, Olomouc 1998, s. 5.

³ Archiv města Olomouce, registratura (1861) 1920 – 1940 (1951), Olomouc 1975, s. 4.

⁴ Tamtéž, s. 4.

Z nových vznikajících podniků vyrostl na závod střední velikosti jen potravinářsko-chemický Heikornův kombinát.⁵ Olomouc byla odedávna také významným centrem obchodu a živnosti. Zatímco z obchodu se ve městě udržely jen některé trhy, počet živností neustále rostl. Vznikala nová živnostenská společenstva, obchodní gremia a první spotřební družstva. Jejich počet vzrůstal v období let 1920–1940. I když ve městě nemělo zemědělství větší význam, byla Olomouc odmalička přirozeným centrem produkční zemědělské oblasti. Stala se nejen místem přirozené směny zemědělských produktů, ale i sídlem ředitelství významných velkostatků, jako například Správy arcibiskupských komorních statků, Ústřední správy velkostatku olomoucké kapituly, Velkostatku Klášterního Hradiska, ale i velkostatku města Olomouce, Spolku moravských cukrovarů, Ústřední správy velkostatku Řádu německých rytířů a lichtenštejnského Ústředního lesního hospodářství.⁶

Vznik samostatné Československé republiky se musel odrazit i ve správě města. 26. 5. 1919 byla zvolena sedmičlenná komise pro úpravu agendy, rozdělení referátů a městských kanceláří. V průběhu roku 1919 byl nově zřízen referát pro Velkou Olomouc a sociální referát. Pro všechny referáty i obecní podniky byla zřízena společná podatelna, pisárna, výpravna a spisovna.

Tato organizace se však ukázala nedostatečnou a úřadování v rámci ní zastaralé. Především byl pocíťován nedostatek soustředění agend v jednotlivých referátech, které pak vyřizovaly různorodý materiál bez jakýchkoliv logických souvislostí.⁷ Proto bylo nutné městskou správu reorganizovat, úřední agendu decentralizovat a rozdělit.

To se uskutečnilo na základě nových předpisů o úřadování, které vypracoval přednosta presidiálního referátu a které byly schváleny městským zastupitelstvem dne 17. 11. 1919 a úřadování podle nich bylo zahájeno 1. 7. 1920. Městská administrativa byla na základě nich rozdělena na 26 referátů, a to na referáty: I. Presidiální, II. Politický, III. Vojenský a Školský, IV. Policejní, V. Popisný a Statistický, VI. Živnostenský, VII. Sociální péče, VIII. Český a Německý školní výbor, VIII. Finanční, IX. Cihelna a Vápenka, X. Stavební, XI. Zdravotnický, XII. Zvěrolékařský, XIII. Lesní, XIV. Hospodářský, XV. Elektrárna v Olomouci, XVI. Elektrárna v Hodolanech, XVII. Elektrárna na Nové Ulici, XVIII. Plynárna a Vodárna, XIX. Porážka, XX. Všeobecná poradna, XXI. Společná registratura, XXII. Společná dodavatelská, XXIII. Městské sady, XXIV. Česká městská knihovna a čítárna, XXV. Německá městská knihovna a čítárna, XXVI. Městská zastavárna.

⁵ Tamtéž, s. 5.

⁶ Tamtéž, s. 6.

Referáty byly utvořeny tak, aby se v nich soustředila stejnorodá agenda. Snahou města bylo zjednodušit úřadování, umožnit kontrolu a zaměstnat všechny městské úředníky a zřízence. Pro každý referát bylo zřízeno kancelářské oddělení, kde byl veden podací protokol, věcný a abecední index.

V roce 1926 došlo k osamostatnění Zdravotního referátu a roku 1927 referátu Zvěrolékařského. 1. 1. 1926 po sloučení elektráren v jeden podnik došlo ke zrušení referátů hodolanské a novooulické elektrárny, taktéž byla zrušena veškerá agenda elektráren, která se nacházela v městských elektrických podnicích.⁸ Rozvrh agendy do referátů 29. 11. 1935 vypadal následovně: I. Presidiální, II. a blíže neoznačený (dříve Politický), II.b Vojenský, II.c Školský, III. Policejní, IV. Popisný a Statistický, V. Živnostenský, VI. Sociální péče, VII. Český a Německý školní výbor, VIII. Finanční, XIX. Cihelna, Vápenka, Kamenolom, X. Stavební, XI. Zdravotnický, XII. Zvěrolékařský⁹ XIII. Lesní, XIV. Elektrické podniky, XV. Městská plynárna a vodárna, XVI. Městská porážka, XVII. Městské sady. Další rozvoj města přerušily tragické události let 1938 – 1939. „Blížící se válečné nebezpečí signalizovalo již září 1938, kdy postavení republiky bylo kritické.“¹⁰ V Olomouci došlo k velkým protifašistickým manifestacím, například 13. září a 22. září 1938. Mobilizace 23. září zastihla obyvatele Olomouce připraveny k obraně republiky, k níž však pro mnichovskou zradu nedošlo.

Zábor pohraničí učinil z Olomouce pohraniční město, když hranice Německa byly vzdáleny jen několik kilometrů na sever od města.¹¹ Dne 15. března 1939 pak byla okupace zbytku Československa ukončena. Téhož dne převzala německá armáda moc ve městě. Následujícího dne byli zbaveni funkce starosta města dr. Fischer a jeho první náměstek, nacista Schmidt. V červenci roku 1939 bylo městské zastupitelstvo rozpuštěno a správa města předána vládnímu komisaři, jímž byl nejprve nacista dr. Fischer Czermak a po něm, v době od 1. ledna do 1. března 1942 ho zastupoval vrchní magistrátní rada Franz Veith. Na základě nařízení říšského protektora z 10. 2. 1942 byl do funkce vládního komisaře dosazen Julius Schreitter, dříve přísedící (Beigeordnet) v Liberci.¹² Ve městě byl po skončení vojenské správy zřízen oberlandrát, který dohlížel v rámci střední

⁷ Archiv města Olomouce, registratura (1865) 1941 – 1945 (1948), Olomouc 1975, s. 6.

⁸ Archiv města Olomouce, registratura (1861) 1920 – 1940 (1951), Olomouc 1975, s. 13.

⁹ Tamtéž, s. 15.

¹⁰ Tamtéž, s. 7.

¹¹ Tamtéž.

¹² Archiv města Olomouce, registratura (1865) 1941 – 1945 (1948), Olomouc 1975, s. 5.

Moravy na Českou správu a pečoval o privilegia protektorátních Němců.¹³ Do roku 1940 došlo k řadě změn, týkajících se vnitřního členění referátů.

Roku 1945 a po osvobození se ujímaly státní moci revoluční národní výbory, jejichž náplní práce bylo uskutečnění Košického vládního programu. Staraly se především o obnovu výroby, zásobování obyvatelstva, zajišťovaly národní majetek, organizovaly zdravotnictví, sociální péči, rozvoj kulturního života. Národní výbor města Olomouce, (později nazvaný Ústřední národní výbor města Olomouce), byl ustanoven v únoru roku 1945.¹⁴

První slavnostní schůze Národního výboru hlavního města Olomouce po osvobození se konala dne 10. 5. 1945 v 15 hodin v zasedací síni olomoucké radnice. Zasedání uvedl jménem KV KSCJ Jura Sosnar prohlášením, že zahajuje první zasedání národního výboru, který představuje první a jediný orgán výkonné moci v Olomouci. Národní výbor hlavního města Olomouce převzal vládní, výkonnou a zákonodárnou moc pro obvod města Olomouce. Pro okres Olomouc – město vykonával působnost ONV.¹⁵

Svou činnost vykonával prostřednictvím rady Národního výboru, skládající se z 25 členů, slavnostně zvolených z pléna 10. 5. 1945. Současně bylo vytvořeno presidium Národního výboru, skládajícího se z předsedy a jeho čtyř náměstků, zastupujících všechny politické strany. Výkonnou moc přenesl na 14 komisí, které zahrnovaly celý politický, hospodářský a správní život Olomouce.¹⁶ Zákonem č. 280/1948 Sb. došlo k vytvoření krajského zřízení, což si vyžádalo také značné změny ve vnitřní organizaci národních výborů. Po vytvoření KNV, které začaly pracovat 1. 1. 1949, byly v červnu reorganizovány i okresní národní výbory. Zvlášť byly upraveny funkce národního výboru v sídlech krajů, podle zákona č. 142/1949 Sb., kde byly z území města a příslušného okresu vytvořeny jednotné národní výbory.

Sloučením ústředního národního výboru hlavního města Olomouce a Prozatímního okresního národního výboru v Olomouci došlo k vytvoření Jednotného národního výboru, který působil do 10. 6. 1946.¹⁷ Jednotný národní výbor vykonával působnost na území města Olomouce jako místní národní výbor a na území okresu Olomouc jako okresní národní výbor.¹⁸ Výkonnými složkami JNV ve městě Olomouci bylo devět obvodních rad. První schůze rady JNV se konala 29. 6. 1946. Okresním tajemníkem byl jmenován František

¹³ Tamtéž, s. 5.

¹⁴ Ústřední národní výbor v Olomouci (1870) 1945- 1949 (1953), Olomouc 1979, s. 3.

¹⁵ Tamtéž, s. 4.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž, s. 10.

¹⁸ Tamtéž, s. 11.

Červínek. Bylo zřízeno deset referátů.¹⁹ V roce 1951 došlo k reorganizaci národních výborů.²⁰ Zákonem č. 13/1954 Sb. o národních výborech byla ukončena působnost Jednotného národního výboru.²¹ Podle něho byly jednotné národní výbory v sídlech krajů zrušeny a činnost rozdělena mezi městské národní výbory. Městský národní výbor v Olomouci měl působnost okresního národního výboru pro území města Olomouce.

Období let 1949–1954 je charakterizováno rozvojem průmyslu. Stát začal budovat průmyslovou základnu, která ho postavila mezi přední průmyslové státy světa. Tato tendence se projevila i ve vývoji průmyslu v Olomouci a okrese. V letech 1949–1953 došlo k rekonstrukci Moravských železáren, kde byla vybudována slévárna kujné litiny a řezárna fitinků. Rekonstrukcí prošly také železárny Kosmos, přejmenované na Železárny Petra Bezruče. Zde byl v roce 1950 vybudován nový závod. Dřívější Wagnerovy závody a.s., Olomouc, začleněné do n. p. TOS Kuřim, byly rozšířeny a přebudovány na továrnu, vyrábějící konzolové frézy. Roku 1951 byla uvedena do provozu nová hala.²²

První jednotná zemědělská družstva v okrese vznikala v roce 1949. V roce 1951 v červnu existovalo na území okresu dvacet JZD a devět přípravných výborů.

Olomouc byla vždy významným obchodním, dopravním a živnostenským střediskem. V obchodu vznikla řada samostatných státních a družstevních velkoobchodů, nejdříve v úseku potravin, a poté v úseku průmyslového zboží (sloučeny do Spojeného velkoobchodu v Olomouci, později ředitelství Domácích potřeb), kam byl později přerazen i velkoobchod s potravinami. V 50. letech došlo na úseku živností k vytvoření družstev (Fotografia, Hygie, Kovodružstvo apod.). Po roce 1948 převzaly funkci většiny zrušených kulturních spolků jiné instituce, zanikla i řada novin a časopisů. Krajským časopisem se stala *Stráž lidu*.²³

Politické změny v republice se odrazily i na činnosti a vývoji firem působících ve městě.

Vývoj firmy Wagner

Roku 1922 byla založena v Olomouci společnost Wagner a spol.²⁴ Pro svoji výkonnost získal podnik rozsáhlé zakázky na instalační práce při zřizování elektráren, místních

¹⁹ Tamtéž, s. 11.

²⁰ Tamtéž, s. 12.

²¹ Ústřední národní výbor v Olomouci (1870) 1945 – 1949 (1953), Olomouc 1979, s. 12.

²² Jednotný národní výbor Olomouc (1930) 1949 – 1954 (1970), Olomouc 1976, s. 13.

²³ Tamtéž, s. 15.

²⁴ ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. A IV. 15, kart. č. 274.

elektrických sítí a přípojek na vysoké napětí. Výroba, která v sobě zahrnovala spínací přístroje na nízké i vysoké napětí, odporové přístroje, instalační materiál, zejména v litinovém zavíkováném provedení, byla od začátku hlavní činností firmy. Výrobní program firmy byl doplněn zavedením výroby dvojkových teploměrů a termostatů podle světových patentů Rototerm, dále pak výrobou elektroměrů a proudových měničů.²⁵

Josef Wagner se svým společníkem Františkem Rážkem založili v Olomouci na Nádražní třídě č. 18 vlastní dílnu.²⁶ V dílně se začalo pracovat s pouhými šesti pracovníky na výrobě elektrotechnického zařízení. V roce 1925 podal František Rážek Josefu Wagnerovi výpověď z účasti na firmě a požadoval navrácení vložených peněz. Novou finanční pomoc poskytla Wagnerovi rodina Kulpova z Kroměříže.²⁷ Firma Wagner a spol. fungovala nadále jako veřejná obchodní společnost, jejímž jediným majitelem byl Josef Wagner, který byl zapsán v obchodním rejstříku jako jediný veřejný společník.²⁸ Do roku 1933 patřili mezi společníky firmy pánové: Ing. Vojtěch Kulp, vrchní ředitel cukrovaru v Kroměříži, Ing. Jan Kulp, vrchní technický rada u ČSD v Olomouci, Ing. Emil Kulp, ředitel droždárny, dříve Signer a spol. V tomto období si společnost koupila továrnu v Postřelmově.²⁹

Během hospodářské krize v letech 1929–1933 se společnost zadlužila a oznámila vyrovnání. Vyrovnání bylo likvidováno vložením nového kapitálu, který zastupoval pan Josef Čížinský, ústřední ředitel firmy Moravia v Mariánském Údolí. Roku 1932 Ministerstvo financí firmě výnosem uložilo, že má být přeměněna na akciovou společnost. Po této akci nesla název *Wagner a spol., akciová společnost se sídlem v Olomouci*.³⁰ Rok 1934 se stal důležitým mezníkem ve vývoji podniku. V té době byl podnik zařazen do výroby pro zbrojní průmysl. Výroba speciálních součástí si nutně vyžádala vybavení podniku potřebnými stroji. Mezi ty patřila i bezhrotá bruska, která se tehdy v naší republice nevyráběla. Jediná možnost, jak stroj získat, bylo dovézt jej z Německa. Tamější výrobci však předkládali tak dlouhé lhůty, že se vedení podniku rozhodlo pro vlastní konstrukci a výrobu tohoto stroje. Výroba prvního kusu bezhroté brusky byla dokončena v roce 1935 a tato bezhrotá bruska byla určena k obrábění součástí jedné velikosti. Protože většina závodů na zbrojní průmysl potřebovala podobná zařízení, obracely se na firmu Wagner s požadavkem na výrobu několika kusů

²⁵ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N.P. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací. Praha 1972, s. 1.

²⁶ ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. A IV. 15, kart.č. 274.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ ZAO – Ol, KS – firemní, sign. B III. 32, kart. č. 274.

³⁰ ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní sign. A IV. 15, kart. č. 274.

bezhrotých brusek.³¹ V roce 1936 byl název firmy změněn a zněl *Elektrotechnické závody akciová společnost, dříve Wagner a spol., v Olomouci, se sídlem v Postřelmově*.³²

Na konci roku 1937 byla dokončena první série těchto strojů, které byly označeny BBZ 45 a měly oproti prvnímu stroji řadu zdokonalení. To byl tedy první krok k dalšímu vývoji a zdokonalení výroby obráběcích strojů, a tím také došlo ke vzniku samostatného strojařského oddělení vedle hlavní výroby elektrotechnického zařízení.³³

Zásluhou dodávek pro Ministerstvo národní obrany se firma finančně upevnila tak, že se mohla lépe věnovat elektrotechnické výrobě. Toho času zakoupila speciální elektrotechnickou výrobu v Litoměřicích. Tato byla přestěhována do Postřelmova, kde se ve výrobě pokračovalo, vyráběli olejové spínače, teploměry Rotothem a jiné. V té době se začaly v Olomouci stavět nové dílny na Hálkově ulici.³⁴

Společnost vlastnila a provozovala dva závody, továrnu v Postřelmově a závod v Olomouci. Výroba byla v závodech rozdělena v poměru 1:4 a se 4/5 obratem ve prospěch Olomouce.³⁵

Po vypuknutí války byla firma Wagnerovy závody, a. s. Olomouc pod tlakem poměrů a německou okupací nucena prodat tehdejší nemovitosti svého závodu v Postřelmově firmě Metzener a Jung, která závod provozovala až do konce války. Za trvání firmy nebyly v závodech zaznamenány žádné stávky, ani hromadné propouštění dělnictva.³⁶ Na konci druhé světové války, v květnu 1945, byl závod v Postřelmově značně poškozen. Po zásahu zápalného granátu vyhořelo ústřední skladiště s přílehlými kanceláři. Již v červnu 1945 byl závod obětavým úsilím všech pracovníků uveden do chodu.³⁷ Opět jej převzala firma Wagner.

Po skončení války a německé okupaci v květnu 1945 byly z Olomouce do postřelmovského závodu převezeny potřebné zásoby surovin a zpracovaný materiál. V Postřelmově tím tak byla zahájena výroba jménem a na účet firmy Wagnerovy závody, a. s. v Olomouci.³⁸

³¹ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací. Praha 1972, s. 1.

³² ZAO – Ol, KS Olomouce – firemní, sign. A IV. 15, kart. č. 274.

³³ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N.P. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací. Praha 1972, s. 2.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž, s. 4.

³⁶ ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. B III. 32, kart. č. 274.

³⁷ Tamtéž, s. 2.

³⁸ Tamtéž.

V Postřelmově se jejich činnost rozrostla na tovární výrobu a prodej všech druhů elektrických strojů, přístrojů a elektrotechnických potřeb jak pro silno-, tak pro slabo proud, tovární výrobu a prodej technických hmot, tovární výrobu a prodej železného a kovového zboží všeho druhu a zboží z umělých hmot.

Wagner se sice do Postřelmova navrátil a převzal výrobu pod své olomoucké vedení, ale současně byl postřelmovský závod úřady veden jako německá firma, protože v době války patřil firmě Metzenauer a Jung se sídlem ve Wuppertalu. Znárodnění výrobních závodů firmy Wagner bylo vyhlášeno již k 7. říjnu 1945. Ty byly nejdříve oba (Postřelmov i Olomouc) začleněny do Moravských elektrotechnických závodů Olomouc. V r. 1946 byl olomoucký závod začleněn do nově vzniklých Spojených továren na obráběcí stroje v Praze, pozdější závody TOS (Továrny obráběcích strojů). Postřelmovský závod zůstal pod Moravskými elektrotechnickými závody Olomouc.³⁹ Kompetence obou národních podniků nebyly zprvu jasně vymezeny. Celou situaci vyřešil výměr ministerstva průmyslu číslo jednací 59. 804/49/ - VI/1., z 23. dubna 1949, který stanovil rozsah znárodnění postřelmovského závodu a jeho převod pod Moravské elektrotechnické závody⁴⁰. Vlastní akciová společnost však tímto znárodněním právně nezanikla, nevykonávala však již žádnou výrobní činnost, vymazaná z podnikového rejstříku byla až v r. 1959 z moci úřední.⁴¹ V roce 1947 začal závod v Olomouci vyrábět čelákovické stolní soustruhy Mn 80 a o rok později se závod rozšířil připojením olomoucké firmy Josef Svoboda.⁴²

V té době byla Olomouc jediným závodem na výrobu obráběcích strojů. Důležitost firmy byla tehdy zdůrazněna tím, že patřila k nejlepším závodům a jako takový získala již v roce 1948 pochvalné uznání v národní soutěži o výstavbu republiky.⁴³ Od roku 1950 firma přijala název TOS (Továrna obráběcích strojů) Olomouc a plně se orientovala na výrobu konzolových frézek. TOS Olomouc tvořil podnik, ke kterému byly přidruženy závod TOS Lipník nad Bečvou, který se po roce osamostatnil, a TOS Svitavy, který s TOSem Olomouc tvořil celek až do roku 1952.

V nových provozech byl dán do výroby další nový typ frézek FA 3, jejichž výrobu převzal olomoucký závod z národního podniku TOS Kuřim. Od té doby se začala rozvíjet spolupráce s TOSem Kuřim. V roce 1954 se předala výroba stolních soustruhů Mn 80 zpět do Čelákovic.

³⁹ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. B III. 32, kart. č. 274.

⁴⁰ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. A XI. 18, kart. č. 274.

⁴¹ZAO – Ol, KS Olomouc – firemní, sign. B III. 32, kart. č. 274.

⁴²Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací. Praha 1972, s. 3.

⁴³Tamtéž, s. 3.

V podniku a jeho výrobním programu zůstaly pouze frézovací stroje. K typům FA 3 a F 2A přibyla v roce 1958 ještě stolní frézka FS 16 olomoucké konstrukce. S těmito typy a bohatým příslušenstvím se postavil podnik do čela exportu frézovacích strojů v naší republice. O stroje olomoucké výroby byl velký zájem na všech světových trzích. Tím vznikla poptávka po moderních vysoce produktivních frézkách. Proto také společně s TOSem Kuřim, se kterým TOS Olomouc tvořil od roku 1958 podnik, vyvíjeli novou řadu frézek, označenou FB. Největšího ocenění se mu dostalo v roce 1962, kdy se stal závod nositelem vyznamenání *Za vynikající práci*.“

Národní podnik TOS držel krok se světovým vývojem a v parametrech ve svém oboru se řadil na čelní místo ve světové soutěži. Pracovní úsilí celého kolektivu bylo odměněno již v roce 1965 v celostátní soutěži „Rudým praporem ministerstva těžkého strojírenství a Úvos“⁴⁴ - Ústřední výbor odborových svazů a udělením titulu Vzorný exportní závod, jehož držitelem zůstal až dosud.

Vysokým vyznamenáním za pracovní úsilí byli oceněni i jednotliví pracovníci podniku.⁴⁵ Stroje byly vyváženy tehdy i do tak vyspělých kapitalistických států, jako je Anglie, NSR, Švédsko, Japonsko, Švýcarsko apod.⁴⁶ Celkem podnik vyvážel do 82 států všech světadílů. Přesto, že v podniku mezi léty 1963 až 1971 vzrostla výroba zboží na 144,4%, stále nestačila pokrýt dodávky jak do zahraničí, tak i tuzemska. Na příznivé technické a ekonomické podmínky má značný vliv i zlepšovatelství a vynálezecké hnutí. Od roku 1967 do roku 1971 bylo podáno 232 zlepšovacích návrhů, z nichž 126 bylo zavedeno do výroby a podnik tak ušetřil značné výrobní náklady. Zaměstnanci podniku podali také osm vynálezů, z nichž u dvou byl udělen patent, a ostatní se staly součástí patentového řízení. Předpokládané úspory za dva použité patenty činily asi okolo půl milionu korun.⁴⁷ Podnik v té době vypracoval investiční záměr na vybudování a rozšíření výrobních ploch. V první etapě, v letech 1969–1972, byla uskutečněna výstavba části monobloku výrobní haly s přístavbou třípodlažního objektu pro sociální účely a trafostanicí. Celý rozsah této stavby byl dokončen v roce 1972. V témže roce byl zahájen provoz ve výrobní hale.

Tímto problémem se zabývalo i generální ředitelství Továren strojírenské techniky v Praze a s konečnou platností rozhodlo vypracovat investiční studii, která řešila dobudování podniku v pěti etapách do roku 1980. Následující etapy řešily výstavbu další výrobní haly rovněž se

⁴⁴ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací. Praha 1972., s. 4.

⁴⁵ Tamtéž, s. 5.

⁴⁶ Tamtéž.

sociálním zařízením a novou kompresorovnou. Také výrobní prostory v pobočném závodě okres Nové Heřmínovy, kraj Bruntál byly značně rozšířeny a modernizovány. Technický rozvoj byl zaměřen na celkovou modernizaci podniku s cílem dosáhnout snížení pracovního úsilí a nákladů, a tím i hospodárného zvyšování objemu výroby.⁴⁸

Roku 1985 firma uvedla do provozu pružný výrobní systém PVS 400 pro výrobu litinových těles, které dodnes dodává do montáže přesné a kvalitní součásti. V roce 1993 přešel podnik v rámci privatizace do vlastnictví společnosti OSO, která i nadále rozvíjela tradiční výrobní program.⁴⁹ Dnes znají kvalitu a technickou úroveň frézek z Olomouce zákazníci téměř po celém světě. Jejich výrobním programem jsou univerzální a produkční frézky, numericky řízené konzolové frézky a jejich příslušenství.

Původně malá dílna na výrobu elektrotechnických součástek a zařízení, která začala vyrábět v r. 1922 s pouhými šesti dělníky, dala vzniknout velké firmě na obráběcí stroje s mezinárodním renomé.

Josef Wagner

Tato kapitola je zpracována na základě záznamu vzpomínek Josefa Wagnera.

Po absolvování tříleté, odborné zámečnické školy v Hradci Králové v letech 1897–1900 pracoval jako zámečník na různých místech a pracích, mimo jiné i dva roky v Postřelmově u firmy J. Vítek, továrna na hospodářské a tkalcovské stroje. Jeho posledním pracovištěm byly uhelné doly v Hrušově u Ostravy. Zde měl až 36 směn za měsíc. Po kratší době zaměstnání v těchto dolech byl přidělen jako pomocník k ruce elektromistra. To byly tedy jeho první začátky v elektrotechnickém oboru.

Ve své práci si dokázal ušetřit určitý obnos, díky kterému si mohl zaplatit studium na dvouleté průmyslové škole, oddělení elektrotechnické, na Smíchově. Ve druhém ročníku získal státní stipendium ve výši 40 Kčs měsíčně. Další odborné studium, které by si tenkrát rád doplnil, si nemohl finančně dovolit, navíc mu již bylo 25 let. Po ukončení průmyslové školy předpokládal, že se vrátí do uhelných dolů v Ostravě. V Ostravě na jeho žádost o nastoupení do zaměstnání nedostal odpověď, a proto se musel rozmýšlet, co bude dělat dál. Rozhodl se tedy, že nastoupí jako navíječ elektrických strojů v některé elektrotechnické

⁴⁷ Tamtéž, s. 6.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž, s. 7.

továrně v Praze. Ale jeho profesor, Ing. Karel Rosa, ho doporučil k firmě Křížík v Karlíně, kde nastoupil 1. 7. 1906 jako technický úředník v instalační kanceláři.

V nové funkci u firmy Křížík působil sice jako začátečník, avšak velmi brzo se dokázal vypracovat. Ke konci druhého roku jeho působení u firmy byl poslán na stavbu městské elektrárny v Litovli. Město mělo tehdy asi 5 000 obyvatel a měli zde postavit strojní a elektrické zařízení, akumulátorovou baterii, vše na stejnosměrný proud 2 x 120 V.

Do Litovle přijeli 10. září 1909 a lhůta na uvedení elektrárny do chodu byla 21. prosince téhož roku. Vzhledem ke zpoždění dodací lhůty jim bylo tehdy uloženo penále 1 000 Kč za každé 24 hodiny. Na celé této práci zpočátku pracoval úplně sám. Všechny montéry a pomocné dělníky musel obstarat na místě. Elektrárna byla uvedena do provozu 22. prosince, tedy pouze o den později. Vypsané penále nakonec neplatili. Při jedné z prací v zimních měsících Wagner popisoval, že se jednoho zimního deštivého dne stal úraz, při kterém jeden z dělníků spadl z žebříku, který mu na vlhké zemi uklouzl, protože díky své neznalosti bezpečnostních předpisů zapomněl postavit k žebříku pomocníka. Tehdy se to vyšetřovalo, ale zranění dotyčného dělníka byla lehká, a proto ani nedošlo k trestnímu oznámení. Tento dělník se poté stal strojníkem v litovelské elektrárně.⁵⁰

V únoru 1910 byl s celou montážní četou vyslán do Luhačovic na stavbu stejné stejnosměrné elektrárny. Byla to parní elektrárna a dodávka firmy Křížík zahrnovala stejnosměrný generátor, akumulátorovou baterii s rozvaděčem a celou rozsáhlou sítí pro lázně i obec Luhačovice.⁵¹ Roku 1910 se ředitelství firmy Křížík rozhodlo zřídit v Olomouci technickou kancelář a měl se do Olomouce přenést i tehdejší technický archiv z kanceláře ve Slezské Ostravě, protože vedoucí této kanceláře, Ing. Josef Machač, přestoupil na místo elektrotechnického referenta do Prahy a Josefa Wagnera firma Křížík ustanovila jeho nástupcem a vedoucím kanceláře.

Wagner uvádí, že se na tento post „necítil“, ani o něj vyloženě nestál, protože v oboru projektování větších elektrických zařízení neměl obchodní zkušenosti. Dokonce uvádí, že se několikrát z obavy vrátil ode dveří některého významného představitele, protože si k návštěvě a rozhovoru s takovým hodnostářem netroufal.⁵²

V roce 1910 se oženil s dívkou, o které prohlásil, že byla velmi nepraktická, navíc pocházela z chudých poměrů a byla prý i dost nemocná. Z těchto důvodů se musel o celé

⁵⁰ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 205, kart. č. 15.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž.

živobytí postarat sám, v některých případech to podle něj bylo velice těžké. Místo dalšího jeho působení bylo v Olomouci, kde fungovala tehdejší městská rada a městské orgány, které byly pouze německé, proto bylo pro českou firmu Křižík těžké se v té době uplatnit.

V době, kdy vznikala technická kancelář firmy v Olomouci, byl jeho prvním spolupracovníkem Josef Dvořák ze Sudkova na Zábřežsku. Při vzrůstající zaměstnanosti kanceláře přibíral elektromontéry, dělníky i technické a administrativní úředníky. „Uvažují-li dnes o námi prováděných pracích, za jak krátké lhůty jsme tyto vždy provedli, tedy toto pracovní tempo mne dnes velmi udivuje. Bývaly to téměř nesmyslné krátké lhůty, vždy vázané na vysoké penále, avšak nikdy, pokud se pamatuji, jsme penále neplatívali, neboť zařízení byla vždy včas dohotovena.“⁵³

Od roku 1913 projektovali elektrárny na třífázový proud o napětí 3 x 400/230 V. Na počátku jeho činnosti u Křižíků v roce 1908 si firma netroufala vyrobit generátor pro Ústav choromyslných v Bohnicích u Prahy na 3 000 V, zakoupila ho od firmy Pichler ve Štýrském Hradci. Ale již roku 1912 firmě Plhák instalovali generátory na plné napětí 10 000 V. V této části Moravy tehdy elektrizovali asi 30 českých obcí, mezi nimi i obec Postřelmov.

V té době byly elektrizovány jak české, tak i německé obce na Zábřežsku a Mohelnicku.⁵⁴

Wagner se zmiňuje o tom, že v počátcích působení firmy při jejich propagační činnosti se v některých obcích stávalo, že naráželi na odpor lidí, které nebylo lehké přesvědčit o výhodách elektrické energie a elektrifikace. „Museli jsme vyslechnout mnoho námitek takových zatvrzelců, že elektřina je životu velmi nebezpečná, zavinuje mnoho úrazů a požárů a kupovali pro pohon hospodářských strojů raději benzinové motory. Při jedné z montáží sítě na Litovelsku jeden z jeho pracovníků zavinil požár. Montér při letování holých, měděných vodičů benzinovou lampou svou neopatrností zavinil požár, od kterého se vznítila došková střecha domku, z čehož nám vznikla značná nepříjemnost.“⁵⁵ Jejich firma byla pro takové případy kryta pojištěním, takže dotyčný neutrpěl žádnou škodu. „Smrtelných úrazů, zaviněných dotykem elektrického vedení pod proudem, jsme neměli.“⁵⁶ První světová válka jejich práci téměř rázem přerušila. Bylo to koncem července 1914. Roku 1915 byli vyzváni, aby dodali firmě T. A. Baťa ve Zlíně stejnosměrný generátor o výkonu 130 kW, 240 V, 220 otáček, který měl být přímo spojen s parním strojem, tj. se stojatou rychloběžkou, kterou

⁵³ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 205, kart. č. 15.

⁵⁴ Tamtéž, s. 13.

⁵⁵ Tamtéž, s. 14.

⁵⁶ Tamtéž, s. 15.

nabízela firma Breitfeld a Daněk z Karlína, která po válce spolupracovala s Českomoravskou strojárnou v Praze.

Tomáše Baťu upozorňoval, zda by nebylo výhodnější s ohledem na rozvoj vlastní firmy uvažovat o změně stejnosměrného proudu na třífázový. Tato poznámka ale objednatele stejnosměrného generátoru velice rozčílila, dokonce se Wagnera ptal, co by měl dělat s 35 elektromotory, které v závodě stojí namontovány a které nemůže vyhodit. Poté byl rozmach výroby obuvi u Bati tak ohromný, že se mu v té době mnohdy stalo, když dojel do Zlína, že výrobní, která stála na určitém místě už za tři, až čtyři týdny na tom místě nenašel, protože byla postavena a rozšířena na jiném místě. Dodaný generátor o výkonu 130 kW firmou Křižík v té době Baťovi samozřejmě nestačil, a proto koupil opět agregáty na stejnosměrný proud asi 600 kW, 240 V, které se sice postavily a uvedly do chodu, ale potom se staly nepotřebnými a byly vyhozeny, protože Baťa musel přikročit ke stavbě velké elektrárny s turbogenerátory, z nichž první byl o výkonu 5 000 kW.⁵⁷ „To vše se odehrálo v letech 1915–1923 a uvádím to pouze jako obraz toho, jak vývoj tohoto průmyslu ve Zlíně překotně pokračoval.“⁵⁸ Baťa vykoupil také ve Zlíně všechny konkurenční firmy, které zlikvidoval.

V tomto bodě jeho osobní vzpomínky končí a další děje kolem jeho osoby a firmy nejsou zaznamenány.

Výrobky firmy Wagner Josef a spol., Olomouc 1922–1931

1. Výrobky firmy Wagner Josef a spol., Olomouc 1922

Pro ilustraci výrobního sortimentu uvádím seznam výrobků firmy. Do skupiny *vypínacích přístrojů na nízké napětí* patří: tlačítkové spínače tvaru TK 15 – 60 A, do 500 V, paketové krabicové spínače a přepínače, kloubové vypínače a přepínače 60 – 3000A, válcový spínač s pojistkami, nožní spínače, olejové válcové spínače, masivní bronzové pojistkové spodky, lamelové pojistky, litinové pojistkové skříně, jednopólové soklové automaty, motorové ochranné vypínače, vzduchové samočinné vypínače, olejové vypínací skříně, vzdušné stykače, vratné stykače k obrácení chodu, samočinné přepínače pro nouzová osvětlení, stykačová řadění a samočinné spouštěče.⁵⁹

⁵⁷ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 205, kart. č. 15.

⁵⁸ Tamtéž, s. 17.

⁵⁹ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 66, kart. č. 4.

Podskupinu vypínacích přístrojů na nízké napětí tvoří pevné odpory, regulační odpory a také spouštěcí odpory.

a. Pevné odpory pro všechny výkony a napětí, například předřadné odpory k snižování proudu nebo napětí, předřadné odpory k omezení zkratů, skluzové odpory všech druhů, zemní odpory.

b. Regulační odpory všeho druhu, například regulační odpory pro zkušebny k regulaci proudu a napětí s jednou nebo dvěma klikami, též úplné rozvodné desky pro zkušebny s odpory. Regulační zatěžovací odpory, nabíjecí odpory pro nabíjení akumulátorů, regulátory proudu pro galvanizační lázně, uklidňovací odpory pro obloukové lampy, zatemňovací odpory k pozvolnému zapínání a vypínání osvětlení sálů, též s motorovým dálkovým pohonem, jevištní regulátory s knoflíkovými nebo lamelovými kontakty pro trvalou regulaci.⁶⁰

c. Spouštěcí a regulační odpory

Olejové a vzdušné spouštěče s plochou kontaktní drahou nebo s válcovými kontroléry pro trojfázový i stejnosměrný proud, pro všechny výkony, kapalinové spouštěče, regulátory obrátek všeho druhu pro trojfázový i stejnosměrný proud, derivační a sériové regulátory pro stejnosměrná dynama, samočinné spouštěče pro motorový pohon, nebo se stykači, odpory řízené stykači všeho druhu.

Kapalinové spouštěče jsou určeny pro trojfázové motory do 2500 kW, pro těžký rozběh s oddělenými, navzájem izolovanými elektrodoými nádobami se svisle pohybovanými ponornými elektrodami, se šroubovým pohonem, se silně poolověným krytem z plného plechu, chránícím všestranně proti dotyku, s oddělenými kovovými paralelními odpory.

Mezi *přístroje na vysoké napětí až do 45 kV* se řadí nosné svorky pro kulaté a ploché vodiče, jednopólové odpínače pro vnitřní montáž, trojpolové odpínače pro vnitřní montáž a trojpolové zásuvné odpínače pro vnitřní montáž.

Instalační materiál a svítidla pro zvláštní účely tvoří svítidla pro doly a průmyslové provozy ONS, světlomety s rozptylem pro osvětlení nádražních kolejí, sportovních závodíšť.

Svítidla pro letiště a pomocná zařízení pro leteckou techniku zahrnují pozemní svítidla, směrová svítidla, výstražná svítidla a osvětlený větrný vak.

a) *pozemní svítidla* – k vyznačení hranic letiště pro žárovky nebo sodíkové lampy se zamontovanými pojistkami a koncovkami pro montáž nad povrchem nebo pod úrovní.

b) *pozemní a směrová svítidla* – s červeným neonovým šípem na litinovém podstavci, se zabudovaným transformátorem, pojistkami a koncovkami.

c) *výstražná svítidla* s červeným signálním ochranným sklem k vyznačení vyčnívajících částí budov.

d) *osvětlený větrný vak* – k určování směru větru.

Patentovaná ramena pro trubkové ocelové stožáry s vnitřním vedením lana včetně armatur a příslušenství – stožáry s těmito rameny se hodí k osvětlování ulic a nádražních kolejí. Tyčové a příložné teploměry pro laboratoře a průmysl, kontaktní teploměry, jako tepelné regulátory k udržování stálé teploty, termoregulátory pro chladírny, teploměry pro domácnost, stolní, nástěnné a okenní.⁶¹

2. Výrobky firmy Wagner Josef a spol., Olomouc rok 1931

Tlačítkové vypínače TK slouží k instalacím, jsou také určeny pro rozvaděče a motory. Podskupinu tlačítkových vypínačů tvoří kloubové vypínače a přepínače VK a PK, otočné vypínače a přepínače za desku VZ a PZ, plovákové vypínače VP, voltmetrové přepínače PV, venkovní zásuvky a spojky, plynotěsné a vodotěsné spínače v litinovém pouzdře, spouštěče pro trojfázové motory, olejové vypínače pro vysoké napětí, olejové vypínače se spodními průchodními izolátory, trubkové a růžkové pojistky.

V roce 1931 se ve firmě Wagner Josef a spol., Olomouc vyráběly také *přenosné přípojky s elektroměrem do 25 A* které sloužily pro přechodné připojení elektrického proudu a užívaly se zejména v zemědělství. Litinové domovní přípojkové skříně pro kabelový přívod.⁶²

Výrobky pozdějšího národního podniku TOS Olomouc

Národní podnik TOS navázal na výrobu brusek z produkce firmy Wagner Josef a spol., a dalších do podniku přičleněných firem, např. níže uváděný závod Josefa Svobody.

1935 – Výroba prvního kusu bezhroté brusky.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 70, kart. č. 4.

1937 – Dokončena první série strojů, které byly označeny BBZ 45 a měly proti prvnímu stroji řadu zdokonalení.

V letech 1941 až 1942 se rozšiřoval výrobní sortiment o stolní vodorovné obrázečky MS 200 a stolní dokončovací frézku MS 200 a stolní dokončovací frézku MF 1. V roce 1942 zakázaly okupační úřady výrobu strojů vlastní konstrukce a do výroby přidělily hrotové brusky ME 200 firmy Fortuna Stuttgart a brusky na vrtáky SP 12 vídeňské firmy WMW.

V roce 1945 se kromě brusek ME 200 a SP 12 rozběhla výroba brusek BB 45 a začalo se s výrobou nového typu BB 60. Tato bruska byla vyvinuta během okupace, kdy na ni konstruktéři pracovali v přísném utajení před protektorátními úřady a připravovali tak výrobní program na dobu po porážce německého fašismu. V Olomouci tak vznikl samostatný závod na výrobu obráběcích strojů, jehož sortiment se po začlenění do Spojených továren na výrobu obráběcích strojů rychle rozšiřoval. V témže roce byl vyroben první prototyp nástrojářské frézky FN 1, který byl předán do lutínské Sigmy.⁶³

Roku 1947 začal závod s výrobou čelákovických stolních soustruhů Mn 80, o rok později se závod rozrostl připojením olomoucké firmy Josef Svoboda.⁶⁴ S tímto připojením přešla do výrobního programu závodu výroba známých soustruhů ISO IV a ISO V a vrtaček ISO 41 a ISO 141. Do té doby spadal nejpestřejší program. Kromě uvedených typů se vyráběly ještě brusky na klikové hřídele BKH 1, lapovačky nožů LV 1, vyvrtávací a honovací stroje VH 130, brusky na vrtáky BNV 75 a univerzální sklíčidla pro soustruhy. V roce 1949 se výrobní program postupně usměrňoval a z původního programu zůstala jen výroba stolních soustruhů Mn 80, které se vyráběly do roku 1952, poté se již závod specializoval pouze na výrobu frézovacích strojů.⁶⁵ K typům FA 3 a F 2 a přibyla v roce 1958 ještě stolní frézka typu FS 16.

S těmito typy a jejich příslušenstvím se postavil podnik do čela exportu frézovacích strojů v naší republice. Závodu připadla také výroba frézek menší velikosti FB 20 a FB 25. Již v roce 1961 vyšly ze závodu první stroje. Závod ovšem svou kapacitou nestačil pokrýt všechny požadavky. Proto v roce 1962 ukončil výrobu strojů F 2 a v roce 1963 výrobu strojů FS 16. Zbývající typy upravoval závod podle posledních novinek moderního obrábění. Stroje FB 25 vybavil u základního provedení automatickými cykly, poklesem konzoly a rámováním a sousledným frézováním. Na přání zákazníků mohly být dodávány již stroje s pravoúhlým programovým narážkovým řízením od děrného pásku, nebo s elektrokontaktním kopírovacím

⁶³ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. S. TOS Olomouc, Nakladatelství technické literatury ve Středisku interních publikací, Praha 1972, s. 8.

⁶⁴ Tamtéž, s. 8.

⁶⁵ Tamtéž, s. 9.

zařizováním. Po kompletní modernizaci strojů FA 3 vznikl modifikovaný typ FA 3A. Z této řady převzal závod výrobu strojů FA 4, dříve vyráběných v TOS Kuřim, a roku 1965 vyrobil závod první sérii modernizovaných strojů FA 4A.

Podnik již před léty dokončil řadu zvláštního příslušenství, které jim pomohlo rozšířit pracovní možnosti vyráběných strojů. Na základě získaných zkušeností byla navázána spolupráce ve vývoji číslicově řízeného systému s národním podnikem ZPA Košíře. Stroj FB 25V. V roce 1971 byl stroj i systém úspěšně prověřen pracovníky Výzkumného ústavu obráběcích strojů a obrábění v Praze. Na základě těchto výsledků bylo rozhodnuto vyrobit v roce 1972 prototyp a rozpracovat ověřovací série těchto strojů, které uvažovaly vyrobit do roku 1975.

Konzolové frézky FA a FB TOS Olomouc se osvědčují při výrobě kusové i sériové. Vyrábějí se v provedení horizontálním, univerzálním a vertikálním. Vertikální frézky se používají především pro čelní obrábění stopkovými frézami nebo nožovými hlavami. Tyto stroje je možno používat pro frézování nakloněných ploch, protože vřetenovité je výsuvné a spolu s tělesem hlavy otáčivé.⁶⁶ Horizontální frézka FB 25 H je určena především pro frézování rovných ploch a drážek. Vertikální frézka FB 25 V má oboustranně otáčivou vřetenovou hlavu.⁶⁷

„Konzolové frézky FA 3A jsou vyráběny v provedení horizontálním, vertikálním, univerzálním.“⁶⁸

Konzolové frézky F 20 jsou stroje moderní koncepce, sloužící k obrábění součástí do váhy 250 kg v kusové i sériové výrobě. Pracovní vřetenovité je poháněno samostatným elektromotorem přes dvanáctistupňovou převodovku. Všechny rychlostní stupně otáček se řadí jednou pákou. Posuvový mechanismus pracovního stolu je poháněn samostatným elektromotorem. Stroj je vybaven pracovními i rychlostními posuvy ve třech souřadných osách. Zapínání posuvů a rychloposuvů v předvolené souřadné ose zajišťují elektromagnetické spojky ovládané tlačítky. Přesné dojezdy zajišťuje elektromagnetická brzda. Stroj je vybaven zařízením pro sousledné frézování, které se ovládá ručně. Automatický cyklus pracovního stolu v podélné souřadné ose je řízen nárazkami a může být sestaven z pracovních posuvů a rychlých posuvů v obou směrech pohybu se samočinným

⁶⁶ Tamtéž, s. 10 – 11.

⁶⁷ Tamtéž, s. 12.

⁶⁸ Tamtéž, s. 17.

zastavením nebo vrácením v úvratích a s rozjížděním ze střední polohy stolu. Elektrické součásti jsou uloženy v samostatné skříni mimo stroj.⁶⁹

Frézovací stroje umožňují kromě frézování i další operace třískového obrábění, mezi které patří jak vrtání, tak i řezání závitů a mohou být doplněny zásobníkem nástrojů a palet s jejich automatickou výměnou.⁷⁰

Vertikální frézky (svislé) mají svislá vřetena a podobají se vrtačkám, z nichž se vyvinuly. Jejich nástrojem jsou buď frézy se stopkami, nebo frézy čelní, nasazené na visutých trnech.

Malé a prostředně veliké frézky svislé mají otočné vřeteníky, takže jejich vřetena mohou zaujmout polohu šikmou, hodící se na různé speciální práce. Příčný posuv stolu je u malých frézek ruční. Podélný posuv je zpravidla samočinný. Při frézování do kulata se upevní na normální pracovní stůl ještě *pomocný stůl otočný*.⁷¹

Velmi výhodné jsou *svislé frézky s otočnými stoly*, které se hodí na výrobu hromadnou. Na jejich stoly se výrobky upevňují speciálními přípravky, např. rotačními.

Největší typy svislých frézek s ložem a posuvným stolem nemají konsol. Jejich stojany spočívají na mohutných základních deskách skříňových tvarů s vedením pro sáně, na nichž jsou stoly. Všechny pohyby stolů jsou samočinné. Celkově připomínají tyto frézky analogické typy vrtaček. Svislé frézky jsou nepostradatelné při hotovení takových výrobků, na nichž se mají vyfrézovat neúplné obvody, např. oblouky nebo zakřivení (neokrouhlé kotouče apod.).

Malé frézky svislé s ručními posuvy se dobře hodí na výrobky jemné mechaniky. Tu jsou výhodnější než podobné frézky vodorovné, a to proto, že jejich práci lze lépe kontrolovat a že se na nich dají frézy snadněji nařídít.

⁶⁹ Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc, Praha 1972. s. 18.

⁷⁰ Marek Jirí, Učeň Oldřich: CNC Obráběcí stroje, Ostrava 2010, s. 65.

⁷¹ Dejmek, Jan: Frézy a frézky, Státní nakladatelství Praha 1950, s. 78–79.

Frézky univerzální jsou frézky vodorovné se samočinnými posuvy stolů. Jejich uspořádání je velmi podobné jako u frézek jednoduchých, od nichž se liší jen otočnou částí (deskou) umístěnou mezi saněmi a stolem.⁷²

⁷² Tamtéž, s. 74.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Písemný materiál vzniklý z činnosti společnosti byl zachován jen v malém množství a nemá žádné ukládací značky. Ze zachovalých písemností byla zjištěna tato organizace závodu: správa závodu, sklady a expedice, kalkulace a účtárna. Při zakládání podnikového archivu v národním podniku MEZ Postřelmov v roce 1954 byly písemnosti firmy Wagner a spol. uspořádány tehdejším archivářem Františkem Menšíkem a zapsány do soupisu inventárních záznamů.

V tomto soupise byl uveden stručný historický úvod o vzniku závodu (jen v Postřelmově). Písemnosti se skládaly z 21 inventárních jednotek, 33 evidenčních jednotek a byly podchyceny na evidenční kartě JSAF v srpnu 1959. Po zrušení národního podniku MEZ Olomouc v letech 1949–1950, a jeho převzetí podnikem MEZ vývoj v Brně byla převezena z Olomouce do Brna část fondu Wagner a spol. Tyto písemnosti byly zpracovány v roce 1960 tamějším podnikovým archivářem Jaroslavem Grulou a jsou podchyceny na kartě JSAF. Byl k ní vypracován inventář (1923–1946), který se skládá z 33 inventárních jednotek, z toho 1 kniha je vykázaná jako poškozená. Písemnosti byly rozděleny na podnik, zaměstnance, účetnictví, odbyt, knihy. Tento fond byl z Brna převezen koncem roku 1962 do Postřelmova, kde byl sloučen v jeden celek s postřelmovskými archiváliemi. O předání a převzetí těchto písemností byl sepsán protokol a kopie byla odeslána na KS MV (Krajskou správu ministerstva vnitra) v Brně, v Ostravě a na VHJ (Výrobně hospodářská jednotka) TOSu v Praze.

V roce 1963 fond zpracoval a seznam vyhotovil podnikový archivář n. p. MEZ Postřelmov A. Sedlák. V roce 1981 byl fond převzat z podnikového archivu MEZ, n. p. Postřelmov do Státního oblastního archivu Opava jako nezpracovaný, a to na základě předávacího seznamu. Další část fondu převzal SOA Opava v roce 1983 z podnikového archivu TOS Kuřim. V r. 1996 byl fond uložen na olomouckou pobočku Zemského archivu v Opavě.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Písemnosti firmy Wagnerovy závody, a. s, Olomouc, které se zachovaly, jsou v dobrém stavu, dochovaly se z let 1912 – 1960, vzhledem k prokázané době existence firmy byl časový rozsah fondu opraven na (1912) 1922 –1949 (1960). Fond neobsahoval listiny, registraturní pomůcky, akta týkající se plánování, rozborů a statistik. Není možné obnovit registraturní pořádek původce. Proto jsem jako pomůcku k uspořádání fondu použila metodický návod *Zásady pro zpracování archiválií vzniklých z činnosti socialistických hospodářských organizací*, Archivní správa MV, Praha 1979, zvláště však způsob pořádání fondů firem do znárodnění používaný v Zemském archivu v Opavě, který vychází z obecných pravidel pro pořádání fondů uvedených v Archivní příručce, vydané Archivní správou ministerstva vnitra v r. 1965. Archiválie jsem rozdělila podle tohoto schématu:

I. Úřední knihy

II. Spisy

- 1) Vedení
- 2) Majetek
- 3) Zaměstnanci
- 4) Výroba
- 5) Obchod

III. Účetní materiál

- 1) Účetní knihy
- 2) Účetní spisy

IV. Mapy a plány

V. Jiné

VI. Dokumenty majitele

Během pořádání bylo zjištěno, že fond není úplný a chybí v něm převážně dokumenty z počátečních let existence firmy. Jejich absence může být způsobena z důvodu přeuspořádání fondu v podnikovém archivu závodu TOS Kuřim. Za zmínku stojí dvě úřední knihy – *Knih modelů*, zřejmě z let 1930 – 1935 a *Knih výkresů* z r. 1932–1950. Ve fondu se nachází spisy týkající se jak vedení, tak majetku. Majetek je rozdělen na hmotný a nehmotný. Hmotný majetek obsahuje nájemní smlouvu a soupis kancelářského zařízení. Do nehmotného majetku jsou zařazeny patentové přihlášky, atd. Ze spisů týkajících se zaměstnanců se dochovaly především dokumenty o pojistném pro případ invalidity (čtyři exempláře), výměry o zániku penzijní pojistné povinnosti, pracovní knížky, peněžité pokuty zaměstnanců, učební smlouvy, přihlášky k zápisu do seznamu učňů, přiznání ze mzdy a dva vkladní listy zaměstnankyň. Z věcí týkajících se výroby se dochovalo velké množství prospektů a přehledů výroby a jednotlivých výrobků, například přehledy výroby mechanických pák, zkušební protokoly k jednotlivým výrobkům firmy s přílohami, ceník výrobků, diagramy o výrobě, normy pro vytváření výrobků, atd.

Ve fondu se nachází bohatá obchodní korespondence především se zahraničními firmami, například s ELEKTRO A/B Helsinki – Helsing Fords z roku 1929, dále se společností CHECONEX, Mexiko z roku 1934, spojení s firmou Joseph Landsmann, Kaunau, Litva a korespondence s firmou WELDON, Dánsko z roku 1944.

Další obchodní korespondence je s českými firmami, například s firmou Baťa. Dále bylo při pořádání zjištěno, že ani účetní materiál není kompletní, například hlavní účetní knihy se dochovaly z let 1923–1944 a ani ostatní účetní materiál se nedochoval celý.

Dále se ve fondu nalézají situační plány dílen v Postřelmově, plány obtížně určitelných objektů v prostorách továrny a situační nákres pozdějších Moravských elektrotechnických závodů z let 1942–1946. Taktéž se ve fondu nachází velké množství technických výkresů týkajících se jednotlivých zařízení, například technické výkresy drátového napětí, dále pak do technických výkresů patřící stavební plány dílen jak v Olomouci, tak v Postřelmově.

Stejně tak zde najdeme i plán kuchyňského zařízení v Postřelmově, stavební plán kancelářských pokojů, plán stavby lůžkového domu, ale i výkres týkající se ochranného

pouzdra pro měřicí tyč v Nymburce. Za zmínku stojí i výkres týkající se elektrického měření stavu vody v Nymburce.

Technických výkresů se dochovalo celkem 54, dále šest situačních plánů a jeden snímek z katastrální mapy obce Postřelmovy z roku 1933. Důležité je zmínit i to, že se ve fondu dochovaly i některé dokumenty majitele, které jsou v inventárním seznamu ve zvláštní kapitole. Jedná se především o úmrtní list Jana Wagnera z roku 1960. Všechny písemnosti kromě knih jsou uloženy v kartonech. Stav písemností je po fyzické stránce dobrý, jen výjimečně jsou některé písemnosti vybledlé od světla a hůře čitelné nebo natržené. Ve fondu se nachází písemnosti datované před vznikem a po zániku firmy. Tyto písemnosti úzce souvisí s fondem, a proto nebyly odděleny, jsou vedena jako priora a posteriora a časový rozsah fondu byl opraven na 1912(1922) – 1949(1960). Některé písemnosti nemají uvedenou dataci, a proto byla odhadnuta na základě obsahových souvislostí. Tato data jsou uvedena v hranatých závorkách. Záznamy jsou vedeny převážně v českém jazyce. Po vypuknutí války byla firma Wagnerovy závody, a. s., pod tlakem poměrů a německé okupace nucena prodat tehdejší nemovitosti svého závodu v Postřelmově německé firmě Metzenauer a Jung, elektrotechnické závody v Postřelmově, která do konce války tento závod provozovala, a proto je část technické dokumentace a korespondence v německém jazyce.

Po dokončeném uspořádání byly písemnosti uloženy do archivních krabic podle inventárních jednotek. Krabice a knihy jsou uloženy v Zemském archivu v Opavě, pobočka Olomouc. Kartonů aktového materiálu je celkem 15, ve dvou dalších kartonech byly uloženy účetní knihy, aby nedocházelo k jejich poškození, ze stejného důvodu byly do dalšího kartonu zařazeny i mapy a technické výkresy. Jako jedna evidenční jednotka je označen jeden karton nebo úřední kniha, technický výkres, fotografie, atd. Jako inventární jednotka pak jeden spis nebo spisy tematicky související.

Fond čítá 206 inventárních jednotek, 119 evidenčních jednotek (8 úředních knih, 15 kartonů, 3 razítka, 54 technických výkresů, 7 map, 1 album, 15 fotografií a 16 negativů). Během zpracování fondu Wagnerovy závody, a. s., v Olomouci byla provedena vnitřní skartace. Jako historicky bezcenných bylo vyloučeno 0,23 bm materiálu. Jednalo se převážně o staré obaly na spisy z podnikového archivu, multiciplitní, bezcenné úřední doklady (paragony) a nefiremní razítka z let 1922–1945. Byla provedena delimitace nalezených štočků do Státního oblastního archivu v Litoměřicích do fondu FEA – továrny na elektrické přístroje Ehrlich a spol., Litoměřice, z fondu Wagner Josef a spol., Olomouc. Metráž fondu byla

původně 2,21 bm. Vzhledem k vnitřní skartaci a novému uložení je celková metráž fondu 1,98 bm.

K fondu byly vypracovány rejstříky – jmenný, místní, věcný a rejstřík objektů. Pokud se název firmy shoduje se jménem majitele, je firma umístěna v rejstříku objektů.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Písemnosti firmy Wagner Josef a spol., Olomouc se dochovaly více méně omezeně. Většinu archiválií tvoří především aktový materiál související s vedením a správou podniku, ve fondu ale také nalezneme účetní knihy, zvláště z posledních let fungování firmy. Z tohoto písemného materiálu je možno čerpat údaje o vzniku společnosti, jejím hospodaření, o převodech majetku včetně okupace a vývoji výroby elektrotechnického zařízení. Značnou část fondu tvoří také prospekty týkající se přehledu výroby a jednotlivých výrobků. Ve fondu je bohatě zastoupena obchodní korespondence jak s českými, tak zahraničními firmami, týkající se nabídky a poptávky jednotlivých výrobků. Další, badatelsky důležité písemnosti lze najít v části Dokumenty majitele, do nichž jsou zařazeny *Vzpomínky na vznik a trvání elektrotechnických závodů firmy Wagner v Olomouci a Postřelmově* z roku 1960, jejímž autorem byl sám Josef Wagner. Josef Wagner se zde zkratkovitě zmiňuje o jeho působnosti v předchozích pracovištích a o tom, jakým způsobem se k elektrotechnickému oboru dostal. Dále jsou zde popsány jednotlivé roky působení ve firmě, zmiňuje se také o elektrifikaci a jednotlivých úrazech a v neposlední řadě se můžeme také dozvědět o samém vzniku a fungování firmy. Bohatě je ve fondu zastoupena řada situačních plánů a technických výkresů různých velikostí a zhotovení. Technické výkresy se týkají především stavebních plánů, například protileteckých sklepů, poschodí, pokrytí střechy, drátového napětí, elektrického měření stavu vody, plánů kuchyňského zařízení, plánů dílen, trafostanic a také dílen v Postřelmově.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení pomůcky

Fond firmy Wagnerovy závody, a. s., Olomouc, v pobočce Zemského archivu v Opavě v Olomouci v r. 2013 jako svou bakalářskou práci uspořádala, inventář, včetně úvodu a rejstříků zpracovala Martina Malinská, studentka oboru Archivnictví na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Použité prameny a literatura

Literatura:

Bartoš, Josef: Olomouc: Malé dějiny města, Olomouc 2002.

Čermák, Miloslav: Úvod k inventáři fondu Archivu města Olomouce, registratura (1861) 1920 – 1940 (1951), Olomouc 1975.

Čermák, Miloslav: Úvod k inventáři fondu Ústředního Národního výboru v Olomouci (1870) 1945 – 1949 (1953), Olomouc 1979.

Dejmek, Jan: Frézy a frézky, Praha 1950.

Hoffman, F: Složitý archivní fond. Archivní časopis 24, 1974.

Marek Jiří, Učeň Oldřich: CNC Obráběcí stroje, Ostrava 2010.

Miklošová, Marie: Úvod k inventáři fondu Jednotný národní výbor Olomouc (1930) 1949 – 1954 (1970), Olomouc 1976.

Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. Zvláštní příloha k Sborníku archivních prací X/1960, č. 2., s. 215 – 309.

Pazdera, Antonín: Přehled výrobního programu N. P. TOS Olomouc, Praha 1972.

Prucek, Josef: Úvod k inventáři fondu Archivu města Olomouce, registratura (1865) 1941 – 1945 (1948), Olomouc 1985.

Smutná, Kateřina: K využití umělých schémat pro zpracování archivních fondů z podnikových archivů. Archivní časopis 46, 1996, s. 129 – 143.

Šmeral, Jiří: Dějiny Olomouce 1. díl, Olomouc 2009.

Trapl, Miloš: Historický místopis politického okresu Olomouc – Město 1848 –1960, Olomouc 1972.

Prameny:

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Krajský soud Olomouc – firemní spisy, signatura A IV. 15, karton č. 274.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Krajský soud Olomouc – firemní spisy, signatura A XV. 18, karton č. 274.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Krajský soud Olomouc – firemní spisy, signatura B III. 32, karton č. 274.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 66, karton č. 4.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 70, karton č. 4.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond: Wagner Josef a spol., Olomouc, inv. č. 205, karton č. 15.

I. Úřední knihy

1	Kniha modelů Wagner Josef a spol., Postřelmov
vazba plátěná, zachovalá, česky, rozměry 37 x 32,5 cm	[1930–1935]	
2	Kniha výkresů Wagner Josef a spol., Postřelmov
vazba plátěná, poškozená, německy, česky
rozměry 37,5 x 33 cm	1932–1950	

II. Spisy

1) Vedení

3	Dohoda mezi Josefem Wagnerem a Josefem Čížinským,
ústředním ředitelem v Mariánském Údolí o vložení kapitálu
firmě Wagner Josef a spol., Olomouc	1931–1933	1
4	Živnostenské listy Elektrotechnických závodů
se sídlem v Postřelmově	1937	1
5	Výpisy z obchodního rejstříku firmy Wagner
Josef a spol., Olomouc	1940–1947	1
6	Protokol o konání ustavující valné hromady Elektrotechnických
závodů se sídlem v Postřelmově	1936	1
7	Korespondence týkající se prodeje závodu v Postřelmově	1939	1
8	Zpráva o jednání se zájemci ohledně prodeje továrny v Postřelmově	1939	1
9	Opis zápisu o schůzi správní rady firmy Wagner Josef a spol.,
Olomouc	1945	1
10	Zápis ze schůze výkonného výboru Elektrotechnických	1937–1938	1

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	závodů se sídlem v Postřelmově		
11	Výměr ONV v Postřelmově o ustanovení nového správce závodu v Olomouci	1945	1
12	Výměr o odvolání dosavadní národní správy firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1946	1
13	Vyúčtování národního správce firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1950	1
14	Zpráva o provozu továren v Postřelmově a Olomouci	1935–1938	1
15	Protokol ze dne 16. 7. 1945 o stavu podniku a podmínkách pro budoucí výrobu firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	1
16	Zprávy o provozu pohotovostní služby protiletectvé obrany firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1940–1945	1
17	Vzory tiskopisů firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1941–1945	1
18	Protokol o konání ustavující valné hromady v Postřelmově	1938	1
19	Zápis ze schůze výkonného výboru Elektrotechnických závodů v Postřelmově	1937–1938	1
20	Zprávy o provozu pohotovostní služby firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1940–1945	1
21	Vzory tiskopisů firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1942–1945	1
22	Protokol ze dne 17. 6. 1946 o stavu podniku a podmínkách pro budoucí výrobu firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1946	1
23	Opis zápisu o schůzi správní rady Moravských elektrotechnických závodů	1946	1

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
24	Výměr ONV v Postřelmově o ustanovení nového správce podniku	1946	1
25	Výměr o odvolání dosavadní národní správy firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1947	1
26	Stanovy a korespondence družstva Produst z roku 1946 se sídlem v Praze	1946	1
27	Vyúčtování národního správce firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově	1951	1
28	Zápisy o schůzi správní rady firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945–1949	1

2) Majetek

Nehmotný majetek

29	Patentové přihlášky firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1946	1
----	---	------	---

Hmotný majetek

30	Přehled majetku firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1938	1
31	Nemovitosti firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1939–1941	1
32	Korespondence týkající se prodeje závodu v Postřelmově	1939	1
33	Zpráva o jednání se zájemci ohledně prodeje továrny v Postřelmově	1939	1
34	Znárodněná majetková podstata firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	1
35	Přehled majetku firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1938	1
36	Inventura nezpracovaného materiálu pro závody v Postřelmově a Kyšperku	1945	1
37	Sestavení majetkových položek Moravských elektrotechnických závodů	1945–1947	1

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
38	Přehodnocení inventur firmy Wagner Josef a spol, Olomouc	1945	1
39	Nájemní smlouva na pozemky v Olomouci mezi firmou Wagner Josef a spol., Olomouc a soukromou osobou, panem Miroslavem Petříkem	1941–1942	1
40	Schéma označení kanceláří a dílen továrny v Olomouci	1945	1
41	Soupis kancelářského zařízení firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	2
42	Inventář kuchyňského nádobí firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	2
3) Zaměstnanci			
43	Pojistné pro případ invalidity (4 kusy)	1918 - 1926	2
44	Výměr o změně třídy služného a předpisu pojistného firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1930–1945	2
45	Výměr o zániku penzijní pojistné povinnosti Elektrotechnických závodů se sídlem v Postřelmově	1935–1943	2
46	Návrh na povolení exekuce zabavením služebních platů firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1936–1946	2
47	Příkázání služebních platů pro výživné příslušející ze zákona firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1938	2
48	Žádost o exekuci na svršky firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1939	2
49	Výměr o penzijní pojistné a o předpisu pojistného firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1939–1943	2
50	Pracovní knížky - dochované torzo firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1939	3

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
51	Návrh na zabavení a přikázání služebních platů firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1940	3
52	Soudní exekuce na služební mzdu firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1936 - 1946	3
53	Diagramy o zaměstnancích firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1940–1943	3
54	Peněžité pokuty zaměstnanců firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1940–1942	3
55	Zkušební exekuce na služební platy firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1941	3
56	Formulář k žádosti o exekuci na služební platy firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1940–1941	3
57	Vkladní listy zaměstnankyň s učebními smlouvami Elektrotechnických závodů se sídlem v Postřelmově včetně Olomouce	1941–1943	3
58	Kurz konstruktérů a mistrů firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1942–1944	3
59	Učební smlouvy firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1942–1944	3
60	Přihlášky k zápisu do seznamu učňů firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1942–1943	3
61	Služné úřednictva za měsíc červenec firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1943	3
62	Stanovy penzijního fondu zaměstnanců Elektrotechnických závodů se sídlem v Postřelmově	1944	3
63	Přiznání k dani ze mzdy (1 kus) firmy Wagner Josef a spol.,	1944–1946	3

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	Olomouc		
64	Seznam členů divadla v Olomouci zaměstnaných v době okupace u firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	3
65	Vkladní listy zaměstnankyň Spáčilové Věry a Plánkové Marie náležící TOSu Olomouc	1945–1946	3
4) Výroba			
66	Prospekt týkající se přehledu výroby firmy Wagner Josef a spol., 1922–1923 Olomouc		4
67	Přehled výroby Elektrotechnische Werke A. G., Olmütz	1922–1942	4
68	Přehled výroby firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1922–1944	4
69	Prospekt týkající se výroby a výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1924–1928	4
70	Výroba firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1931–1945	4
71	Přehled výroby mechanických pák firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1933	4
72	Prospekt týkající se výroby a výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1933	4
73	Seznamy výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1933	4
74	Normy k výrobě součástí a konečných výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1938–1941	5
75	Zkušební protokoly k jednotlivým výrobkům s přílohami firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1939–1944	5

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
76	Písemnosti o výrobním zařízení firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov včetně Olomouce	1940–1945	6
77	Diagramy o výrobě firmy Metzenauer und Jung, Postřelmov	1943–1944	6
78	Inventurní soupisy k 31. 12. 1945 firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945–1946	7
79	Věcné karty výrobků z roku 1945 firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1945	7
80	Zboží převzaté od firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1945–1946	8
81	Inventární soupisy hotových výrobků a polotovarů firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov včetně Olomouce	1946	9

5) Obchod

82	Prospekty a letáky týkající se přehledy výroby a jednotlivých výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1912–1942	10
83	Přehled jednotlivých výrobků firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1922	10
84	Prospekty výrobků (21 kusů) firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmova	1925–1951	11
85	Obchodní korespondence s ELEKTRO A/B Helsinki – Helsing Fords	1929	11
86	Podávání obchodních nabídek do SSSR	1934	11
87	Obchodní korespondence se společností CHECONEX, Mexiko	1934	11
88	Korespondence týkající se obchodních styků s Uruguayí a Argentinou	1935	11

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
89	Obchodněpolitická jednání s Itálií	1935	11
90	Clearingová dohoda s Itálií	1935	11
91	Nabídka obchodního spojení s firmou Joseph Landsmann, Kaunas, Litva	1936	11
92	Korespondence týkající se objednávky materiálu firmou A. Lohmus	1936	11
93	Objednávky zboží firmou A. Lohmus v Charbině	1936	11
94	Žádost o zastoupení československého zboží ve Stockholmu švédskými firmami	1937	11
95	Poptávka po československém zboží firmou OTTO FISCHL, Praha	1937	11
96	Poptávka po československém zboží firmou Thomas Pinheiro, Rio de Janeiro	1937	11
97	Objednávky materiálu firmou Aktienbolaget ESCO, Švédsko	1937	11
98	Objednávky materiálu firmou C. Phillips, Anglie	1937	11
99	Objednávky materiálu firmou Raphael Industries, Anglie	1937	11
100	Zahájení obchodně – politických jednání s USA	1937	11
101	Obchodněpolitická jednání s Belgií	1937	11
102	Obchodní korespondence týkající se úpravy vztahů se Švédskem	1939	11
103	Obchodní korespondence s členem představenstva F. Fabingerem	1939	11
104	Výpisy z obchodního rejstříku firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1940–1947	11

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
105	Ceník výrobků a prospekt výroby Elektrotechnických závodů se sídlem v Postřelmově	1941	11
106	Prospekt týkající se výroby: Nachtrag zu VDE Vorschriften, Konstruktion firmy Metzenauer a Jung, Postřelmov	1941	11
107	Ceník výrobků, firmy Wagner Josef a spol., Olomouc včetně Postřelmovy	1922–1949	11
108	Vzorník barev, Josef Klein, Praha Libeň	1949	11
109	Exportní korespondence firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	1943–1946	12
110	Korespondence firmy Wagner s N. V. Kokeš, Amsterdam	1943	12
111	Korespondence firmy Wagner s firmou WELDON, Dánsko	1944	12
112	Exportní korespondence s firmou Baťa	1946	12
113	Poptávka týkající se elektro zboží firmou KOTVA, Zlín	1946	12
114	Objednávky materiálu firmou Electricité et Mécanique EMCO, Francie	1946	12
115	Objednávky materiálu firmou F. G. de la Court, Paříž	1946	12
116	Exportní korespondence týkající se dodávky automatů pro Jugoslávii	1946	12
117	Objednávka instalačního materiálu pro Švýcarsko	1946	12
118	Obchodní korespondence s firmou KOTVA	1946	12
119	Korespondence firmy Wagner s firmou V. S. Ohmstedl, Amsterdam	1946	12

III. Účetní materiál

1) Účetní knihy

120	Hlavní kniha	1925–1926	
121	Hlavní kniha	1930–1936	
122	Hlavní kniha	1934–1940	
123	Pomocná kniha	1942–1944	
124	Knihy věřitelů	1923–1926	
125	Evidence směnek	1929–1931	

2) Účetní spisy

126	Bilance k 31. 12. 1945, znárodněná majetková podstata Wagnerovy závody, Olomouc	1945	13
127	Bilance k 31. 12. 1946, znárodněná majetková podstata Wagnerovy závody, Olomouc	1946	13
128	Bilanční hodnota ke dni 31. 12. 1946	1946	13
129	Rozvaha k prosinci 31. 12. 1945	1946	13
130	Účetní uzávěrka za provoz od 1. 1. 1942 do 31. 12. 1945 firmy Wagnerovy závody a.s. Olomouc	1945	13
131	Účet ztráty a zisku provozoven v Olomouci a Postřelmově	1942–1945	13
132	Saldokonta	1945	13
133	Přehled nákladů jednotlivých provozoven v Olomouci a Postřelmově	1945	13

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
134	Žádost o provozní úvěr továrny v Postřelmově do Prahy k ministerstvu průmyslu	1946	13
135	Souhlas Ministerstva průmyslu k uzavření rámcového bankovního provozního úvěru firmě Wagner Josef a spol., Olomouc	1946	13
136	Požizovací hodnota jednotlivých výrobků firmou Wagner Josef a spol., Olomouc	1946	13

IV. Mapy, plány

1) Mapy

137	Snímek z katastrální mapy obce Postřelmova autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1933, 1:440, rukopis kolorovaný, 50,5 cm x 68cm, nepoškozeno, 1 kus	1933	
138	Situační plány týkající se rozšíření zařízení autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1941, 1:500, rukopis kolorovaný, světlotisk kolorovaný, 38,5 x 29,9 cm, 7 kusů, nepoškozeno, 14 kusů	1941	
139	Situační plán majetku firmy Metzenauer a Jung autor plánu: Vermessungskanzlei Rudolf Studenik, místo vzniku: Schönberg, [1941], 1:1000, světlotisk, rukopis kolorovaný, 61 x 51 cm, 1 kus	[1941]	
140	Situační nákres Moravských elektrotechnických závodů autor –, místo vzniku: Postřelmov, 1942 – 1946, 1:1000, světlotisk, rukopis, 73,5 x 43 cm, nepoškozeno	1942 – 1946	
141	Situační nákres neurčitého objektu v prostorách továrny autor: –, místo vzniku: [Olomouc], (1944), měřítko: –, rukopis kolorovaný, 37,5 x 24 cm, nepoškozeno	[1944]	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
142	Situační plán dílen v Postřelmově autor plánu: Ing. Adolf Becha, místo vzniku: Zábřeh, 1946, 1: 1000, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 57 x 39,5 cm, nepoškozeno	1946	
143	Situační plán Nymburka autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1945, 1:1000, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 58 x 40,5 cm, nepoškozeno	1945	
2) Technické výkresy			
144	Plány dílen Postřelmov autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], 1938, 1:720, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 67 x 28 cm, nepoškozeno	1938	
145	Stavební plán budov firmy v Olomouci autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1941–1945, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 1:20, 40,5 x 28 cm, nepoškozeno	1941–1945	
146	Plán dílen v Olomouci FA Metzenauer und Jung. G. Heilendorf Neubau einen Pfortnerhaus autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1942, 1:100, světlotisk kolorovaný, 38 x 30 cm, nepoškozeno	1942	
147	Plán dílen v Postřelmově Plan des Hauptgebäudes der Elektrotechnische Werke A.G. vormals Wagner und Comp. In Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1942, 1:100, 1.19 x 36 cm, nepoškozeno	1942	
148	Stavební plán blíže neurčené budovy v Postřelmově autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1942, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 34,5 x 31 cm,	1942	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	nepoškozeno		
149	Stavební plán nové pracovní haly FA Metzenauer und Jung. G. Heilendorf. Neubau einer Werkhalle 95,5 x 42,5 cm, nepoškozeno		
150	Stavební plán firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk, rukopis, 58,5 x 29,8 cm, nepoškozeno	1943	
151	Stavební plán budovy firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově Aufstellen von R. A. D. Barracken, für FA Metzenauer und Jung. G. Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk, rukopis, 52,6 x 29, 5 cm, nepoškozeno	1943	
152	Stavební plán dílen a skladišť v Olomouci, Elektrotechnické závody, a.s., dříve Wagner a spol. v Olomouci Elektrotechnische Werke A. G. vom. Wagner und Co. Olmütz 2 autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1943–1945, 1: 200, světlotisk, rukopis, 80 x 58 cm, nepoškozeno	1943–1945	
153	Stavební plán dílny v Postřelmově Splittersicherer Unterstand für die Traqkraftspritze und auf Karren autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk, rukopis, 40,5 x 29 cm, nepoškozeno	1943	
154	Plán dílny v Postřelmově FA Metzenauer und Jung, Gr, Heilendorf autor: –, 1943, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1: 100, světlotisk kolorovaný, 25,2 x 35,5 cm, nepoškozeno	1943	
155	Plán dílny v Postřelmově Aufstellen vo R. A. D. Barracken für FA Metzenauer und Jung G. Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk kolorovaný	1943	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 50 x 30 cm, nepoškozeno		
156	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung Gross Heilendorf Behelfsmässiger Anbau von 2 Wohnräumen autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, světlotisk kolorovaný, 51 x 29,5 cm, nepoškozeno	1943	
157	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung Elektrotechnische Werke Gross Heilendorf Werkhalle autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:200, světlotisk kolorovaný, 74,9 x 29 cm, nepoškozeno	1943	
158	Plán dílny v Postřelmově Massivbaracke bei Metzenauer und Jung, Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:50, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 37,5 x 29,5 cm, nepoškozeno	1943	
159	Plán dílny v Postřelmově FA Metzenauer und Jung. Gr. Heilendorf. Verbauungsplan autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 1.53 x 29 cm, nepoškozeno	1943	
160	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Gr. Heilendorf. Halle I. Übernahmsraum autor:–, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:25, světlotisk, rukopis, 37 x 44 cm, světlotisk, rukopis, nepoškozeno	1943	
161	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Gr. Heilendorf. Halle II. Trennwand mit Büro für Meister autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:25, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami,	1943	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	82 x 41 cm, nepoškozeno		
162	Stavební plán dílny v Postřelmově Splittersicherer Unterstand für die Traqkraftspritze und auf Karren autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk, rukopis, 40,5 x 29 cm, nepoškozeno	1943	
163	Plán dílny v Postřelmově FA Metzenauer und Jung, Gr, Heilendorf autor:–, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1: 100, světlotisk kolorovaný, 25,2 x 35,5 cm, nepoškozeno	1943	
164	Plán dílny v Postřelmově Aufstellen von R. A. D. Barracken für FA Metzenauer und Jung G. Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 50 x 30 cm, nepoškozeno	1943	
165	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung Gross Heilendorf Behelfsmassiger Anbau von 2 Wohnräumen autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, světlotisk kolorovaný, 51 x 29,5 cm, nepoškozeno	1943	
166	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung Elektrotechnische Werke Gross Heilendorf Werkhalle autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:200, světlotisk kolorovaný, 74,9 x 29 cm, nepoškozeno	1943	
167	Plán dílny v Postřelmově Massivbaracke bei Metzenauer und Jung, Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:50, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 37,5 x 29,5 cm, nepoškozeno	1943	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
168	Plán dílny v Postřelmově FA Metzenauer und Jung. Gr. Heilendorf. autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:25, světlotisk kolorovaný, 47 x 41, 5 cm, nepoškozeno	1943	
169	Stavební plán kancelářských pokojů FA Metzenauer und Jung. Gr. Heilendorf. autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], 1943, 1:25, světlotisk kolorovaný, rukopis, 48,5 x 40 cm, nepoškozeno	1943	
170	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Wuppertal autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk kolorovaný, rukopis, 1.20 x 50 cm, nepoškozeno	1943	
171	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Wuppertal. Elektrotechnische Werke Metzenauer und Jung Werkgross – Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, [1943], 1:100, 1.25 x 49,5 cm, světlotisk, rukopis, nepoškozeno	[1943]	
172	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Elektrotechnische Werke, Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, [1943], 1:100, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 74 x 57 cm, nepoškozeno	[1943]	
173	Plán budovy ve firmě Metzenauer a Jung Postřelmov Massiv Baracke bei Metzenauer und Jung, G. Heilendorf, autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, 1:100, světlotisk, rukopis, 83,5 x 36,5 cm, nepoškozeno	1944	
174	Plán kuchyňského zařízení firmy Metzenauer a Jung v Postřelmově Kücheanlage für Metzenauer und Jung, Werk Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, světlotisk, rukopis, 85 x 46,5 cm, nepoškozeno	1944	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
175	Plán stavby lůžkového domu ve firmě v Olomouci Metzenauer und Jung, Gross Heilendorf Ausbau von Büroraumen autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1944, 1: 1000, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 82,5 x 44cm, nepoškozeno	1944	
176	Plán dílny v Postřelmově autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, 1:100, světlotisk kolorovaný, 82,5 x 36,2 cm, nepoškozeno	1944	
177	Plán dílny v Postřelmově Massiv Baracke bei Metzenauer und Jung, Gross Heilendorf autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, 1:1000, světlotisk kolorovaný, 82 x 36 cm, nepoškozeno	1944	
178	Plán dílny v Postřelmově FA.Metzenauer und Jung. G. Heilendorf Abortanlage zur Massiv Baracke autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, 1:50, světlotisk kolorovaný, 21 x 29,5 cm, nepoškozeno	1944	
179	Plán dílny v Postřelmově Metzenauer und Jung, Gross Heilendorf Ausbau von Büroraumen, autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1:100, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 1.20 x 51 cm, nepoškozeno		
180	Plán dílny v Postřelmově autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1944, 1:20, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 64 x 35,5 cm, nepoškozeno	1944	
181	Stavební plán elektrotechnických závodů v Olomouci Werkspan, Elektrotechnické závody, a.s., dříve Wagner a spol. v Olomouci Elektrotechnische Werke, a.s., vom Wagner und Co. Olmütz autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1945, 1:500, světlotisk s rukopisnými	1945	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
	kolorovanými poznámkami, 40,5 x 28,5 cm, nepoškozeno		
182	Plán dílen, trafostanice Plan der Umsetzung und Erichung der Trafostation in der Fabrik autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1942, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 59 x 39, 3 cm, nepoškozeno, 7 kusů	1942	
183	Technické výkresy drátového napětí autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1932, 1:25, světlotisk, rukopis kolorovaný, 58 x 41, 5 cm, nepoškozeno	1932	
184	Plán kuchyňského zařízení v Postřelmově autor: –, místo vzniku: Postřelmov, 1943, 1:100, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 39,5 x 27,5 cm, 2 kusy, nepoškozeno	1943	
185	Výkres elektrického měření stavu vody v Nymburce autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1945, 1:20, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 40,8 x 28 cm, nepoškozeno	1945	
186	Výkres elektrického měření stavu vody v Nymburce autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1945, 1:5, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 57,8 x 40,5 cm, nepoškozeno	1945	
187	Výkres – elektrické měření stavu vody v Nymburce autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1943, 1:5, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 57,5 x 40,5 cm, nepoškozeno	1943	
188	Technické výkresy drátového napětí autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], 1928, měřítko: 1:25, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 14,5 x 21 cm, nepoškozeno, 2 kusy	1928	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
189	Technické výkresy drátového napětí autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], [1932–1937], 1:25, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 82,5 x 58, 5 cm, nepoškozeno, 2 kusy	[1932–1937]	
190	Stavební plán týkající se pokrytí střechy Detail der Durchführung von Konstruktionen der Dacher und Decker im Werke Halekgasse autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], 1941, 1:10, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 59 x 20,9 cm, nepoškozeno	1941	
191	Stavební plán poschodí autor: –, místo vzniku: Olomouc, 1941–1945, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 1:20, 40,5 x 28 cm, nepoškozeno	1941–1945	
192	Nákres požární stříkačky a sací roury autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1943, světlotisk, rukopis, 28 x 19,9 cm, nepoškozeno	1943	
193	Stavební plán protiletického krytu Luftschütz – Keller autor: –, místo vzniku: Olomouc II., [1941], 1:100, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 57,5 x 41 cm, nepoškozeno	[1941]	
194	Stavební plán protiletického sklepu Metzenauer und Jung, Gesamtanlage Luftschützaugbau autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], [1941], 1:200, světlotisk kolorovaný s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 1,16 x 81, 5 cm, nepoškozeno	[1941]	
195	Plán protiletických krytů Splitter und gegen Kleinst – Abwürfmitten sicherer unter Stellplatz für Loschfahrzeuge	1944	

Inv. číslo	Obsah	Časový rozsah	Karton číslo
---------------	-------	------------------	-----------------

autor: –, místo vzniku: [Postřelmov], 1944, světlotisk s rukopisnými
kolorovanými poznámkami, 1:200, 1:250, 28,9 x 20 cm,
31 x 21,5 cm, 44,5 x 12,9 cm, nepoškozeno, 3 kusy

196	Výkres ochranného pouzdra pro měřicí tyč v Nymburce autor: –, místo vzniku: [Olomouc], 1944, 1:5, světlotisk s rukopisnými kolorovanými poznámkami, 57,5 x 40,5 cm, nepoškozeno	1944	
197	Stavební plán garáží firmy Wagner Josef a spol., Olomouc	[1941]	

V. Jiné

198	Negativy výrobků, 16 kusů	[1935–1940]	
199	Fotografie jednotlivých výrobků, 13 kusů	[1935–1940]	
200	Wagner Josef a spol., Olomouc, firemní razítka, 3 kusy	[1944–1946]	
201	Album z 5. 5. 1944 – fotografie jednotlivých zaměstnanců	1944	
202	Pozvánka na schůzi řádné valné hromady Elektrotechnických závodů, akciová společnost, dříve Wagner a spol. v Olomouci (tisk)	1946	14
203	Fotografie vedení firmy	[1946]	
204	Fotografie závodní kapely	[1946]	

VI. Dokumenty majitele

205	Vzpomínky na vznik a trvání elektrotechnických závodů firmy Wagner v Olomouci a Postřelmově	1960	15
206	Úmrtní list Josefa Wagnera	1960	15

Rejstřík jmenný

	inventární číslo
B	
Becha, Adolf, architekt	142
F	
Fabinger, František, spolumajitel firmy	103
P	
Petřík, Miloslav, soukromá osoba	39
Plánková, Marie, zaměstnankyně	65
S	
Spáčilová, Věra, zaměstnankyně	65
W	
Wagner, Josef, majitel firmy	206

Rejstřík místní

A	inventární číslo
Amsterdam (Nizozemí)	110, 119
Anglie	98, 99
Argentina	88
B	
Belgie	101
D	
Dánsko	111
F	
Francie	114
CH	
Charbin (Čínská lidová republika)	93
I	
Itálie	89, 90
J	
Jugoslávie	116
L	
Litva	91
M	
Mexiko	87
N	
Nymburk	143, 185, 186, 187, 196

	inventární číslo
O	
Olomouc	5, 9, 11, 14, 15, 22, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 52, 57, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 82, 83, 84, 104, 107, 109, 126, 127, 130, 131, 133, 135, 136, 138, 141, 143, 145, 146, 152, 175, 181, 185, 186, 187, 191, 192, 193, 197, 202
P	
Praha	95
Paříž (Francie)	115
Postřelmov, okres Šumperk	4,6, 7, 8, 10, 11,12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 27, 32, 33, 36, 45, 46, 44, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 61, 62, 70, 75, 76, 77, 80, 81, 82, 84, 105, 106, 107, 131, 133, 134, 140, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 174, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 188, 189, 190, 194, 195
R	
Rio de Janeiro (Brazílie)	96
S	
SSSR (Svaz sovětských socialistických republik)	86
Stockholm (Švédsko)	94
Š	
Švédsko	95, 102
U	
Uruguay	88
USA (Spojené státy americké)	100

Z	inventární číslo
Zábřeh, okres Šumperk	11, 142
Zlín	113

Rejstřík objektů

	inventární číslo
A	
Aktienbolaget, ESCO, firma	97
B	
Baťa Zlín	112
C	
C. Phillips, firma	98
E	
Electricité et Mécanique, EMCO, firma	114
Elektro A/B Helsing Fords, firma	85
Elektrotechnische Werke, firma	67
Elektrotechnické závody, akciová společnost, dříve Wagner Josef a spol., Olomouc	4, 6, 10, 19, 45, 57, 62, 105, 202, 205
F	
F. G. de la Court, firma	115
FISCHL, OTTO, firma	95
CH	
CHECOMEX, firma	87
J	
Joseph Landsmann, firma	91
K	
KOTVA, firma	113, 118
L	
Lohmus, firma	92, 93

	inventární číslo
M	
Metzenauer a Jung, firma	12, 13, 16, 17, 20, 21, 25, 27, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 75, 76, 77, 80, 81, 106, 139, 150, 151, 173, 174
Moravské elektrotechnické závody	23, 37, 140
N	
NV. Kokeš, firma	110
O	
Okresní národní výbor (ONV)	11
P	
Pinheiro, Thomas, firma	96
Produst, družstvo	26
R	
Raphael Industries, firma	99
V	
V. S. Ohmstedl, firma	119
W	
Wagner Josef a spol., Olomouc, firma	5, 9, 15, 22, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 39, 74, 78, 82, 83, 104, 107, 109, 110, 119, 126, 127, 130, 135, 136, 145, 197, 200, 205
WELDON, firma	111

Rejstřík věcný

	inventární číslo
A	
Album	201
B	
Bilance	126, 127
D	
Diagramy o zaměstnancích	53
dílna	142
E	
Exekuce soudní	46, 48, 52, 55
F	
Fotografie	199, 201, 203, 204
G	
Garáže	197
H	
Hodnota pořizovací	136
hromada valná	18, 202
J	
Jednání obchodněpolitická	89, 101
K	
Kapela závodní	204
karty věcné	79
kniha hlavní	120, 121, 122

	inventární číslo
knížky pracovní	50
korespondence exportní	109, 110, 111, 112, 116
korespondence obchodní	85, 87, 102, 103
kryt protiletecký	193, 195
L	
Listy vkladní	65
listy živnostenské	4
list úmrtní	206
M	
Materiál nezpracovaný	36
měření elektrické	185, 186, 187
N	
Nádobí kuchyňské	42
nákres	192
nákres situační	140, 141
napětí drátové	183, 188
negativy výrobků	198
nemovitosti	31
O	
Obec	137
objednávka materiálu	92, 93, 97, 98, 99, 114, 115, 137
obrana protiletecká	16
P	
Plán dílen	144, 146, 147, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 177, 178, 179, 180, 181, 182
plán situační	138, 139, 142, 143
plán stavební	145, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 169,

	inventární číslo
	190, 191, 193, 194, 197
platy služební	51, 55, 56
podstata majetková	34
pojistné	43
položky majetkové	37
pokuty zaměstnanců	54
prodej závodu	32
prospekt	66, 69, 72, 82, 84, 105, 106
protokol	15, 18, 22
pouzdro ochranné	196
přihlášky patentové	29
přehled majetku	30, 35
přehled výroby	67, 68, 71
přehodnocení inventur	38
R	
Rada správní	9, 23, 28
razítka firemní	200
rejstřík obchodní	5, 104
S	
Služba pohotovostní	16, 20
služné	61
smlouva nájemní	39
smlouva učební	57, 59
snímek	137
správce národní	13
správce nový	11
soupis inventurní	81
stav vody	185, 186
střecha	190

T	inventární číslo
Továrna	141
tyč měřicí	196
Ú	
Úvěr provozní	134, 135
V	
Vedení firmy	203
výbor výkonný	10, 19
výměr	11, 44
výkres	183, 186, 187, 188, 196
výroba budoucí	15
výpisy	104
vyúčtování	13
vzory čistopisů	17, 21
vzpomínky	205
Z	
Zařízení kancelářské	41
zboží převzaté	80

Zemský archiv v Opavě

V Olomouci

Č.j.:

PROTOKOL O SCHVÁLENÍ ARCHIVNÍ POMŮCKY

Číslo listu NAD: **638**

Číslo pomůcky

Návrh tiráže

Název fondu: **Wagner Josef a spol., Olomouc**

Značka fondu: **Wagner Olomouc**

Časové rozmezí: (1912) 1922 – 1949 (1960)

Počet evidenčních jednotek: **119 (8 úředních knih, 3 razítka, 15 kartonů, 7 map, 54 technických výkresů, 1 album, 15 fotografií, 16 negativů)**

Počet inventárních jednotek: **206**

Rozsah v bm: **1,98**

Stav ke dni:

Fond zpracoval: **Martina Malinská**

Pomůcku sestavil: **Martina Malinská**

Počet stran:

Inventář schválil: **PhDr. Karel Müller**

Příloha: Zápis o vnitřní skartaci č. j.:

Pomůcku posoudili:

Pomůcku schválil:

Vedoucí II. oddělení:

Zápis

o vnitřní skartaci ve fondu: **Wagner Josef a spol., Olomouc**, č. NAD: 638

Při pořádání archivního fondu **Wagner Josef a spol., Olomouc**, č. NAD: 638 byla rovněž provedena vnitřní skartace, respektive přehodnocení dokumentární hodnoty archiválií. Jako historicky bezcenné bylo vyloučeno 0,23 bm materiálu. Jednalo se převážně o staré obaly na spisy z podnikového archivu, multiplicitní, bezcenné účetní doklady (paragony) a nefiremní razítka z let 1922–1945.

Vzhledem k vnitřní skartaci je celková metráž fondu 1,98 bm.

Vnitřní skartaci provedla Martina Malinská, studentka oboru archivnictví na FF UP Olomouc.

Kontrolu vnitřní skartace provedla Mgr. Milena Kallerová.

V Olomouci dne

Záznam o vnitřní změně v evidenci NAD

Typ vnitřní změny

- **obecná**

pořádání a inventarizace archivního souboru
přemanipulace apod.

- **vnitřní úbytek**

– části archivního souboru (zničením, nedohledáním, vnitřní skartací)
– celého archivního souboru (zničením, přehodnocením významu)
– celého archivního souboru nedohledáním

- **vnitřní přesun**

– části archivního souboru do jiného souboru
– části archivního souboru se vznikem nového souboru
– celého archivního souboru do jiného souboru

- **vnitřní přírůstek**

– části archivního souboru (dohledáním)
– celého archivního souboru (dohledáním)

Vybranou položku označte!

Číslo evidenčního listu NAD: 638

Číslo evidenčního listu NAD :

(obě čísla vyplňte jen při přesunu z jednoho archiv. souboru do jiného)

Název fondu: Wagner Josef a spol., Olomouc

(při přesunu z jednoho archiv. souboru do jiného nebo při vzniku nového uvést oba názvy)

Metráž vnitřní změny:

nezpracovaná

zpracovaná

z toho

inventarizovaná

1,98

1,98

Časový rozsah: (1912) 1922 – 1949 (1960)

Číslo jednací:

Záznam o lokaci: 6. patro, sekce B, regál 28

(v případě, že vzniká nový fond nebo dojde ke změně v místě uložení)

Datum a podpis správce fondu:

Typ	<u>Evidenční jednotky</u>			Časový rozsah
	Počet/kategorie			
	N	Z	I	
Listiny do r. 1526 po r. 1526				
Úřední knihy a rukopisy	8	8		1925 – (1950)
úřední knihy	8	8		1925 – (1950)
rukopisy				
Podací protokoly				
Indexy, elenchy, repertáře indexy elenchy repertáře				
Kartotéky				
Typáře pečetidla	3	3		[1944–1946]
razítka	3	3		[1944–1946]
Kartony	15	15		(1912) 1922–1949(1960)
Fascikly (jen pro zprac. mat.)				
Mapy, plány, grafické listy mapy	61	61		1928–1946
plány, výkresy	7	7		1933–1946
grafické listy, kresby	54	54		1928 –1945
Foto, alba, svitkové filmy fotografie	32	32		[1935] – 1946
diapozitiv	15	15		[1935] – 1946
negativ	16	16		[1935–1940]
alba	1	1		1944
svitkový film (pozitiv)				
svitkový film (negativ)				
mikrofiš, mikrofilm				
Filmy				

filmový pás (pozitiv) filmový pás (negativ) audiovizuální záznamy		
Zvukové záznamy mg.pásy, audiokazety gramofonové desky jiné		
Balíky balíky pořadače		
Digitální dokumenty		
Jiné		

Poznámka (bližší údaje vztahující se k vnitřní změně):

5. Značka: Wagner Olomouc

16. Místo vzniku: Olomouc

17. Stav: mezerovitý, nepoškozený

22. Záznamy o výběru: vnitřní skartace při pořádání

24. Tematický popis: Ve fondu jsou zahrnuty majetkoprávní spisy, obchodní korespondence, přehledy výroby, prospekty a ceníky výrobků, stanovy penzijního fondu a dokumenty závodní rady, bilance a účetní doklady a technické výkresy výrobků, tovární budovy, situační mapky.

Jazyk: čeština, němčina

Záznam o vnější změně

Přírůstek

* **výběrem** – k existujícímu archivnímu souboru
souboru

- nový archivní soubor

souboru

* **delimitací** – k existujícímu archivnímu souboru
souboru - celého archivního souboru

Úbytek

* **delimitací** – části archivního

- celého archivního

* **vydáním celého archivního**
(vlastníkovi archiválií)

Druh přírůstku

* ve skartačním řízení

* dar

* mimo skartační řízení

* depozitum jiného subjektu

* koupě

* nález

Číslo evidenčního listu NAD: 638

Původce archiválií (vyplňujte jen v případě přírůstku výběrem)
fyzická osoba (jméno, místo trvalého pobytu, datum narození):

právnícká osoba (název, identifikační číslo, sídlo):

Název archivního souboru (vyplňujte jen v případě přírůstku delimitací)

„FEA“ – továrna na elektrické přístroje Ehrlich a spol., Litoměřice, z fondu
Wagner Josef a spol., Olomouc

Předáno kým (vyplňujte jen v případě, že předávající organizace je jiná než původce)

fyzická osoba (jméno, místo trvalého pobytu, datum narození):

právnícká osoba (název, identifikační číslo, sídlo):

Předáno komu

fyzická osoba (jméno, místo trvalého pobytu, datum narození):

právnícká osoba (název, identifikační číslo, sídlo)

název instituce (vyplňujte jen v případě delimitace):

Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Časový rozsah : 1936

Číslo jednací:

Metráž vnější změny:

Nezpracovaná 0,08

zpracovaná

z toho inventarizovaná

Záznam o lokaci:

Datum převzetí a podpis správce fondu:

Typ	<u>Evidenční jednotky</u>			Časový rozsah
	Počet/kategorie			
	N	Z	I	
Listiny do r. 1526 po r. 1526				
Úřední knihy a rukopisy úřední knihy rukopisy				
Podací protokoly				
Indexy, elenchy, repertáře indexy elenchy repertáře				
Kartotéky				
Typáře				

pečetidla razítka		
Kartony		
Fascikly (jen pro zprac. mat.)		
Mapy, plány, grafické listy mapy plány, výkresy grafické listy, kresby		
Foto, alba, svitkové filmy fotografie diapozitiv negativ alba svitkový film (pozitiv) svitkový film (negativ) mikrofiš, mikrofilm		
Filmy filmový pás (pozitiv) filmový pás (negativ) audiovizuální záznamy		
Zvukové záznamy mg.pásky, audiokazety gramofonové desky jiné		
Balíky balíky pořadače		
Digitální dokumenty		
Jiné, štočky	57	1936

Poznámka

- 5. Značka:
- 16. Místo vzniku:
- 17. Stav:
- 22. Záznamy o výběru:

Název fondu: **Wagner Josef a spol., Olomouc**

Značka fondu: **Wagner Olomouc**

Časové rozmezí: **(1912) 1922 – 1949 (1960)**

Počet evidenčních jednotek: **119 (8 úředních knih, 3 razítka, 15 kartonů, 7 map, 54 technických výkresů, 1 album, 15 fotografií, 16 negativů)**

Počet inventárních jednotek: **206**

Rozsah v bm: **1,98**

Stav ke dni: **29. 7. 2013**

Fond zpracoval: **Martina Malinská**

Pomůcku sestavil: **Martina Malinská**

Počet stran: **68**

Inventář schválil: **PhDr. Karel Müller**

Resumé

This inventory study provides opportunity to improve knowledge about Wagner Josef company in Olomouc. Development and liabilities of company could be visible on the base of foundation. Company was focusing on production electronic machines, building networks and powers also dealing electrotechnologic needs. It is important to mention two administrative books. Book of model circa 1930–1935 and book of design circa 1932–1950. Correspondence with Czech and foreign companies is wildly represented. Technic company designs of plans of buildings and workrooms and found in collection. The aim of this study was to summarised and organised knowledge about Josef Wagner company in Olomouc.

Závěr

Hlavním záměrem mé bakalářské práce bylo vytvoření archivní pomůcky. Inventář byl sestaven podle platné metodiky a sloužit bude potřebám badatelů v Zemském archivu v Opavě, pobočka Olomouc. Velmi přínosnou kapitolou by pro badatele měla být kapitola číslo III., Archivní charakteristika fondu, v níž se mohou případní zájemci dozvědět, jaké písemnosti se ve fondu Wagner Josef a spol., Olomouc, nachází, jsou zde informace o vnitřní skartaci, počtu evidenčních a inventárních jednotek, je zde uvedena také velmi bohatá obchodní korespondence s jak českými, tak zahraničními firmami. Další důležitou částí práce je inventární seznam. Z důvodu rozdělení inventárního seznamu na jednotlivé části si badatelé mohou snadněji dohledat písemnosti, které by je zajímaly. Je nutné věřit, že tato archivní pomůcka bude veřejnosti srozumitelná a svým způsobem také přínosná.